ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ της 22ας Νοεμβρίου 1995 *

Περιεχόμενα

Εισαγωγικές παρατηρήσεις ..... I - 885

I — Νομοθετικό και νομολογιακό πλαίσιο ..... I - 885

A — Οι ρυθμίσεις της Συνθήκης ΕΚ ..... I - 885

B — Η δημιουργία κοινής οργάνωσης της αμπελοοινικής αγοράς ..... I - 890

II — Τα πραγματικά περιστατικά ..... I - 895

III — Οι προβαλλόμενοι λόγοι ακυρώσεως ..... I - 897

A — Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως ..... I - 898

1) Εσφαλμένη εφαρμογή του άρθρου 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης, στο πλαίσιο της κοινής οργάνωσης της αμπελοοινικής αγοράς ..... I - 898

2) Κατάχρηση διαδικασίας ..... I - 903

B — Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως ..... I - 904

1) Το εύρος της εξουσίας του Συμβουλίου κατά το άρθρο 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης ..... I - 905

2) Η έννοια των «εξαιρετικών περιστάσεων» ..... I - 908

3) Εσφαλμένος νομικός χαρακτηρισμός: ανυπαρξία «εξαιρετικών περιστάσεων» ..... I - 909

α) Η περίπτωση της Γαλλίας ..... I - 912

β) Η περίπτωση της Ιταλίας ..... I - 913

4) Προφανώς εσφαλμένη εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών I - 915

Γ — Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως ..... I - 915

— Πλημμελής αιτιολογία ..... I - 915

Πρόταση ..... I - 917

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ελληνική.

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

1. Με την παρούσα προσφυγή, την οποία η Επιτροπή άσκησε ενώπιον του Δικαστηρίου, δυνάμει του άρθρου 173 της Συνθήκης ΕΚ, ζητείται η ακύρωση δύο αποφάσεων του Συμβουλίου, που ελήφθησαν την 21η Φεβρουαρίου 1994, σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης, με τις οποίες θεωρήθηκε συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά, η χορήγηση έκτακτης ενισχύσεως, από τη Γαλλία και την Ιταλία, σε οινοπαραγωγούς, για την απόσταξη ορισμένων οίνων.

2. Η προσφυγή αυτή αποτελεί ευκαιρία να αποσαφηνισθούν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης, το οποίο, σύμφωνα με το άρθρο 76 του κανονισμού (ΕΟΚ) 822/87 του Συμβουλίου [1], εφαρμόζεται και στο πλαίσιο της κοινής οργανώσεως της αμπελοοινικής αγοράς.

I — *Νομοθετικό και νομολογιακό πλαίσιο*

A — *Οι ρυθμίσεις της Συνθήκης ΕΚ*

3. Η Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ανάμεσα στις πολιτικές της Κοινότητας αναφέρει ρητά (Τίτλος ΙΙ) και τη Γεωργία (άρθρα 38 έως 47), η οποία περιλαμβάνεται στην κοινή αγορά που δημιουργήθηκε (άρθρο 38).

4. Στο άρθρο 39, παράγραφος 1, απαριθμούνται οι στόχοι της κοινής γεωργικής πολιτικής, που είναι, μεταξύ άλλων:

«(...)

β) να εξασφαλίζει (...) ένα δίκαιο βιοτικό επίπεδο στον γεωργικό πληθυσμό, ιδίως με την αύξηση του ατομικού εισοδήματος των εργαζομένων στη γεωργία·

γ) να σταθεροποιεί τις αγορές·

(...)»

5. Στο άρθρο 40, παράγραφος 2, ορίζονται τα ακόλουθα:

«2. Για να επιτευχθούν οι στόχοι που προβλέπονται στο άρθρο 39, δημιουργείται κοινή οργάνωση των γεωργικών αγορών.

1 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 822/87 του Συμβουλίου, της 16ης Μαρτίου 1987, για την κοινή οργάνωση της αμπελοοινικής αγοράς, ΕΕ 1987, L 84, σ. 1.

Ανάλογα με τα προϊόντα, η οργάνωση αυτή λαμβάνει μία από τις ακόλουθες μορφές:

(...)

γ) ευρωπαϊκής οργανώσεως της αγοράς.»

6. Στο άρθρο 42 της Συνθήκης ορίζονται τα εξής:

«Οι διατάξεις του κεφαλαίου του σχετικού με τους κανόνες του ανταγωνισμού δεν εφαρμόζονται στην παραγωγή και στο εμπόριο των γεωργικών προϊόντων παρά μόνο κατά το μέτρο που ορίζεται από το Συμβούλιο στο πλαίσιο των διατάξεων και σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 43, παράγραφοι 2 και 3, λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους του άρθρου 39.

Το Συμβούλιο δύναται ιδίως να επιτρέψει τη χορήγηση ενισχύσεων:

α) για την προστασία των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που μειονεκτούν λόγω διαρθρωτικών ή φυσικών συνθηκών·

β) στο πλαίσιο προγραμμάτων οικονομικής αναπτύξεως.»

7. Το Δικαστήριο στην πρόσφατη απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 1994, Γερμανία κατά Συμβουλίου [2], υπενθύμισε ότι «η καθιέρωση καθεστώτος ανοθεύτου ανταγωνισμού δεν είναι ο μόνος στόχος του άρθρου 3 της Συνθήκης, το οποίο επίσης προβλέπει, κυρίως, την καθιέρωση κοινής γεωργικής πολιτικής» και ότι «η ταυτόχρονη επιδίωξη των δύο αυτών σκοπών μπορούσε να αποδειχθεί δύσκολη» [3]. Τόνισε δε [4] ότι με την πρόβλεψη του άρθρου 42, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης «αναγνωρίζονται ταυτοχρόνως η υπεροχή της κοινής γεωργικής πολιτικής έναντι των στόχων της Συνθήκης στον τομέα του ανταγωνισμού και η εξουσία του Συμβουλίου να αποφασίζει σε ποιο βαθμό οι κανόνες του ανταγωνισμού έχουν εφαρμογή στο γεωργικό τομέα» [5]. Επίσης, το Δικαστήριο στην παλαιότερη απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 1980, Maizena κατά Συμβουλίου, έκρινε ότι «κατά την άσκηση αυτής της εξουσίας, όπως και κατά την εφαρμογή όλης της γεωργικής πολιτικής, το Συμβούλιο διαθέτει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως» [6].

8. Πολύ νωρίς, ο κοινοτικός νομοθέτης κρίνοντας ότι για τη διαμόρφωση και την

2 — Υπόθεση C-280/93 (Συλλογή 1994, σ. I-4973)· η υπόθεση αυτή αφορούσε τη νομιμότητα του ορισμού δασμολογικής ποσοστώσεως και θεσπίσεως ειδικών κανόνων για την κατανομή της ποσοστώσεως αυτής, στο πλαίσιο της κοινής οργανώσεως της αγοράς στον τομέα της μπανάνας.

3 — Σκέψεις 59 και 60.

4 — Σκέψη 61.

5 — Η απόφαση αυτή επαναλαμβάνει τη λύση που δόθηκε από το Δικαστήριο στην απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 1980, υπόθεση 139/79, Maizena κατά Συμβουλίου (Συλλογή τόμος 1980/ΙΙ, σ. 359, σκέψη 23). Πρβλ. και το σημείο 101 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα C. Gulmann στην υπόθεση C-280/93, Γερμανία κατά Συμβουλίου (ήδη μνημονευθείσα στην υποσημείωση 2).

6 — Απόφαση Maizena (ήδη μνημονευθείσα στην υποσημείωση 5) σκέψη 23, in fine.

εφαρμογή κοινής γεωργικής πολιτικής ορισμένοι κανόνες του ανταγωνισμού πρέπει να εφαρμοσθούν αμέσως στην παραγωγή και την εμπορία των γεωργικών προϊόντων εξέδωσε, το 1962, τον κανονισμό 26/62 [7], όπου όριζε ότι, καταρχήν, εφαρμόζονται στην παραγωγή και εμπορία των γεωργικών προϊόντων τα άρθρα 85 έως 90, 91, παράγραφος 1, και 93, παράγραφοι 1 και 3, πρώτη πρόταση, της Συνθήκης. Δηλαδή, άφησε στη διακριτική ευχέρεια του Συμβουλίου να αποφασίζει, κατά περίπτωση, στο πλαίσιο της θεσπίσεως των κανόνων που διέπουν την κοινή οργάνωση αγοράς ενός γεωργικού προϊόντος, για την έκταση εφαρμογής των υπολοίπων κανόνων του ανταγωνισμού που περιέχει η Συνθήκη, και μάλιστα των άρθρων 92, 93, παράγραφοι 2 και 3, δεύτερη και τρίτη πρόταση, και του άρθρου 94.

9. Το Δικαστήριο έκρινε σχετικά ότι, με τον ανωτέρω κανονισμό 26/62, «το Συμβούλιο θέσπισε ορισμένες γενικές αρχές (...) που είχαν ως σκοπό να επιτρέψουν περιορισμένη εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού στο γεωργικό τομέα· κατόπιν θεσπίστηκαν ειδικές διατάξεις, στους διάφορους γεωργικούς κανονισμούς, για μια πιο εκτεταμένη εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού στους διάφορους τομείς της αγοράς» [8].

10. Κατά το άρθρο 92 της Συνθήκης, που είναι μεταξύ των άρθρων που μπορούν να τύχουν εφαρμογής στον τομέα της αγροτικής πολιτικής, αφενός απαγορεύονται οι κρατικές ενισχύσεις που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ελεύθερο ανταγωνισμό (παράγραφος 1) και αφετέρου καθιερώνονται μια σειρά εξαιρέσεων σ' αυτή την απαγόρευση σχετικών με ενισχύσεις που συμβιβάζονται (παράγραφος 2) ή οι οποίες μπορεί να θεωρηθεί ότι συμβιβάζονται (παράγραφος 3) με την κοινή αγορά. Αναλυτικότερα, ορίζονται τα ακόλουθα:

«1. Ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν η παρούσα Συνθήκη ορίζει άλλως.

2. Συμβιβάζονται με την κοινή αγορά:

α) (...)

β) οι ενισχύσεις για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα·

γ) (...)

7 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 26/62 του Συμβουλίου, της 20ής Απριλίου 1962, περί εφαρμογής ορισμένων κανόνων ανταγωνισμού στην παραγωγή και την εμπορία γεωργικών προϊόντων, ΕΕ ειδ. έκδ. 03/001, σ. 35.

8 — Βλ. απόφαση της 26ης Ιουνίου 1979, υπόθεση 177/78, Pigs and Bacon Commission (Συλλογή τόμος 1979/ΙΙ, σ. 67, σκέψη 11).

3. Δύνανται να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά:

(...)

ε) άλλες κατηγορίες ενισχύσεων που καθορίζονται από το Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία, προτάσει της Επιτροπής.»

11. Στο άρθρο 93 της Συνθήκης, καθιερώνεται ο έλεγχος, κατ' αρχήν από την Επιτροπή [9] και κατ' εξαίρεση από το Συμβούλιο [10], του συμβατού με την κοινή αγορά των κάθε είδους κρατικών ενισχύσεων που είτε υφίστανται ήδη είτε πρόκειται να θεσπισθούν ή να τροποποιηθούν. Το άρθρο έχει ως εξής:

«1. Η Επιτροπή σε συνεργασία με τα κράτη μέλη εξετάζει διαρκώς τα καθεστώτα ενισχύσεων που υφίστανται στα κράτη αυτά. Τους προτείνει τα κατάλληλα μέτρα που απαιτεί η προοδευτική ανάπτυξη και η λειτουργία της κοινής αγοράς.

2. Αν η Επιτροπή διαπιστώσει, αφού τάξει προηγουμένως στους ενδιαφερομένους προθεσμία για να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, ότι ενίσχυση που χορηγείται από ένα κράτος ή με κρατικούς πόρους δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά κατά το άρθρο 92, ή ότι η ενίσχυση αυτή εφαρμόζεται καταχρηστικώς, αποφασίζει ότι το ενλόγω κράτος οφείλει να την καταργήσει ή να την τροποποιήσει εντός προθεσμίας που η ίδια καθορίζει.

Αν το ενλόγω κράτος δεν συμμορφωθεί προς την απόφαση αυτή εντός της ταχθείσης προθεσμίας, η Επιτροπή ή οποιοδήποτε άλλο ενδιαφερόμενο κράτος δύναται να προσφύγει απευθείας στο Δικαστήριο, κατά παρέκκλιση των άρθρων 169 και 170.

Κατόπιν αιτήσεως κράτους μέλους, το Συμβούλιο δύναται να αποφασίσει ομοφώνως ότι ενίσχυση που έχει θεσπισθεί ή που πρόκειται να θεσπισθεί από το κράτος αυτό θεωρείται συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά, κατά παρέκκλιση των διατάξεων του άρθρου 92 ή των προβλεπομένων από το άρθρο 94 κανονισμών, αν εξαιρετικές περιστάσεις δικαιολογούν μια τέτοια απόφαση. Αν η Επιτροπή έχει κινήσει, ως προς την ενίσχυση αυτή, τη διαδικασία που προβλέπεται στο πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου, η αίτηση του ενδιαφερομένου κράτους προς το Συμβούλιο έχει ως αποτέλεσμα την αναστολή της σχετικής διαδικασίας μέχρις ότου αποφανθεί το Συμβούλιο.

Αν το Συμβούλιο δεν αποφανθεί εντός τριών μηνών από την υποβολή της αιτήσεως, αποφασίζει η Επιτροπή.

9 — Βλ., παραδείγματος χάριν, τις αποφάσεις της 22ας Μαρτίου 1977, υπόθεση 78/76, Steinike & Weinlig (Συλλογή τόμος 1977, σ. 171, σκέψη 9, in fine), και της 17ης Μαρτίου 1993, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-72/91 και C-73/91, Sloman Neptun (Συλλογή 1993, σ. I-887, σκέψη 11).

10 — Βλ. την απόφαση της 15ης Ιουνίου 1993, υπόθεση C-225/91, Matra κατά Επιτροπής (Συλλογή 1993, σ. I-3203, σκέψη 41).

3. Η Επιτροπή ενημερώνεται εγκαίρως περί των σχεδίων που αποβλέπουν να θεσπίσουν ή να τροποποιήσουν τις ενισχύσεις, ώστε να δύναται να υποβάλει τις παρατηρήσεις της. Αν κρίνει ότι σχέδιο ενισχύσεως δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, κατά το άρθρο 92, κινεί αμελλητί τη διαδικασία που προβλέπεται από την προηγούμενη παράγραφο. Το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος δεν δύναται να εφαρμόσει τα σχεδιαζόμενα μέτρα πριν η Επιτροπή καταλήξει σε τελική απόφαση.»

12. Το άρθρο 94 της Συνθήκης ορίζει τα εξής:

«Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία μετά από πρόταση της Επιτροπής και διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, δύναται να εκδίδει κάθε αναγκαίο κανονισμό για την εφαρμογή των άρθρων 92 και 93 και ιδίως να καθορίζει τους όρους εφαρμογής του άρθρου 93, παράγραφος 3, και τις κατηγορίες ενισχύσεων που εξαιρούνται από τη διαδικασία αυτή.»

13. Το Δικαστήριο, στην απόφαση Matra κατά Επιτροπής [11], επανέλαβε την πάγια θέση του [12], ότι «ναι μεν η διαδικασία που προβλέπουν τα άρθρα 92 και 93 αφήνει ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως στην Επιτροπή και υπό ορισμένες προϋποθέσεις στο Συμβούλιο για να κρίνουν αν ένα σύστημα κρατικών ενισχύσεων συμβιβάζεται με τις απαιτήσεις της κοινής αγοράς, από τη γενική όμως οικονομία της Συνθήκης προκύπτει ότι η διαδικασία αυτή δεν μπορεί ποτέ να καταλήξει σε αποτέλεσμα που θα είναι αντίθετο προς τις ειδικές διατάξεις της Συνθήκης» [13].

14. Όπως έκρινε το Δικαστήριο στην απόφαση Steinike & Weinlig [14], η απαγόρευση που τίθεται στο άρθρο 92, παράγραφος 1, «δεν είναι ούτε απόλυτη ούτε ανεπιφύλακτη, δεδομένου ότι η παράγραφος 3 του ίδιου άρθρου και η παράγραφος 2 του άρθρου 93 παρέχουν κατά περίπτωση στην Επιτροπή ευρεία εξουσία εκτιμήσεως και στο Συμβούλιο εκτεταμένη εξουσία να επιτρέπει τη χορήγηση ενισχύσεων κατά παρέκκλιση από τη γενική απαγόρευση της ανωτέρω παραγράφου 1» [15].

15. Το άρθρο 43, παράγραφοι 2 και 3, της Συνθήκης προέβλεψε τη διαμόρφωση και την εφαρμογή κοινής γεωργικής πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης της αντικαταστάσεως των εθνικών οργανώσεων αγοράς από μια κοινή οργάνωση αγοράς. Συγκεκριμένα, ορίζει τα εξής:

«2. Η Επιτροπή (...) υποβάλλει προτάσεις για τη διαμόρφωση και την εφαρμογή της κοινής γεωργικής πολιτικής, συμπεριλαμβανομένης και της αντικαταστάσεως των

11 — Απόφαση ήδη μνημονευθείσα στην υποσημείωση 10, σκέψη 41.

12 — Βλ. την απόφαση της 21ης Μαΐου 1980, υπόθεση 73/79, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή τόμος 1980/II, σ. 137, σκέψη 11).

13 — Στην ίδια σκέψη 41 της προαναφερθείσης στην υποσημείωση 10 αποφάσεως Matra κατά Επιτροπής, το Δικαστήριο επανέλαβε την πάγια θέση του κατά την οποία «οι λεπτομέρειες χορηγήσεως μιας ενισχύσεως που αντιβαίνουν ενδεχομένως σε ειδικές διατάξεις της Συνθήκης, εκτός των άρθρων 92 και 93, είναι δυνατόν να συνδέονται τόσο άρρηκτα με το αντικείμενο της ενισχύσεως ώστε να μην μπορούν να εκτιμηθούν χωριστά»· πρβλ. την απόφαση της 22ας Μαρτίου 1977, υπόθεση 74/76, Iannelli και Volpi (Συλλογή τόμος 1977, σ. 143, σκέψη 14).

14 — Απόφαση ήδη μνημονευθείσα στην υποσημείωση 9, σκέψη 8.

15 — Πρβλ. και την όμοια λύση που δόθηκε στην προαναφερθείσα στην υποσημείωση 13 απόφαση Iannelli και Volpi (σκέψη 11).

εθνικών οργανώσεων αγοράς από τις μορφές κοινής οργανώσεως του άρθρου 40, παράγραφος 2 (...).

(...)

Προτάσει της Επιτροπής και κατόπιν διαβουλεύσεως με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο πέραν των συστάσεων που δύναται να διατυπώσει, εκδίδει κανονισμούς ή οδηγίες, ή λαμβάνει αποφάσεις, ομοφώνως μεν κατά τη διάρκεια των δύο πρώτων σταδίων, με ειδική δε πλειοψηφία ακολούθως.

3. Το Συμβούλιο, με ειδική πλειοψηφία, και σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται στην προηγούμενη παράγραφο, δύναται να αντικαταστήσει τις εθνικές οργανώσεις αγοράς με την κοινή οργάνωση που προβλέπεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 40:

(...).»

Β — Η δημιουργία κοινής οργάνωσης της αμπελοοινικής αγοράς

16. Κατ' εφαρμογήν των διατάξεων των άρθρων 42 και 43 της Συνθήκης, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό 822/87 [16], με τον οποίο έγινε νέα κωδικοποίηση των θεμελιωδών διατάξεων που αφορούν την κοινή οργάνωση αγοράς στον αμπελοοινικό τομέα. Αυτή η κοινή οργάνωση της αμπελοοινικής αγοράς αποτελεί ένα σύνθετο σύστημα που καθιερώνει κανόνες σχετικούς με την παραγωγή και τον έλεγχο της εξέλιξης του αμπελουργικού δυναμικού (Τίτλος I, άρθρα 2 έως 14) και κανόνες που αφορούν τις οινολογικές πρακτικές και επεξεργασίες (Τίτλος II, άρθρα 15 έως 26), προσδιορίζει ένα καθεστώς τιμών και κανόνες που αφορούν τις παρεμβάσεις και άλλα μέτρα εξυγίανσης της αγοράς (Τίτλος III, άρθρα 27 έως 51), ρυθμίζει θέματα που αφορούν το εμπόριο με τρίτες χώρες (Τίτλος IV, άρθρα 52 έως 63), καθιερώνει κανόνες που αφορούν την κυκλοφορία και τη διάθεση στην κατανάλωση (Τίτλος V, άρθρα 64 έως 73) και, τέλος, περιέχει γενικές διατάξεις (Τίτλος VI, άρθρα 74 έως 87).

17. Όσον αφορά τις συνέπειες της δημιουργίας κοινής οργάνωσης αγοράς ενός γεωργικού προϊόντος, εν προκειμένω της αμπελοοινικής, το Δικαστήριο, στην απόφαση της 6ης Νοεμβρίου 1990, Ιταλία κατά Επιτροπής [17], επανέλαβε την αυστηρή πάγια

16 — Ο κανονισμός 822/87 (μνημονευθείς ήδη στην υποσημείωση 1) αντικατέστησε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 337/79 του Συμβουλίου, της 5ης Φεβρουαρίου 1979, περί κοινής οργανώσεως της αμπελοοινικής αγοράς (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/024, σ. 112).

17 — Υπόθεση C-86/89 (Συλλογή 1990, σ. I-3891)· η υπόθεση αφορούσε τη νομιμότητα χορηγήσεως ενισχύσεως στους οινοπαραγωγούς για τη χρησιμοποίηση συμπυκνωμένου γλεύκους σταφυλιών και ανακαθαρισμένου συμπυκνωμένου γλεύκους σταφυλιών, στην οποία προέβη η Ιταλία θεσπίζοντας εθνικό σύστημα πρόσθετης ενισχύσεως.

θέση του [18] ότι «από τη στιγμή κατά την οποία η Κοινότητα έχει θεσπίσει κοινή οργάνωση αγοράς σε συγκεκριμένο τομέα, στην Κοινότητα εναπόκειται να επιδιώξει, στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής, την επίλυση προβλημάτων όπως τα ανακύπτοντα από τα πλεονάσματα οίνου. Επομένως, τα κράτη μέλη είναι υποχρεωμένα να απέχουν από τη λήψη οποιουδήποτε μονομερούς μέτρου, έστω και αν το μέτρο αυτό είναι τέτοιας φύσεως ώστε να εξυπηρετεί την κοινή πολιτική της Κοινότητας». Και διευκρίνισε ότι «εναπόκειται, συνεπώς, στην Κοινότητα, και όχι στα κράτη μέλη, η αναζήτηση λύσεως στο πρόβλημα αυτό στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής» [19].

18. Στο πλαίσιο της κοινής οργανώσεως της αμπελοοινικής αγοράς, με τον κανονισμό 822/87, προβλέφθηκαν ως οικονομικοί σταθεροποιητικοί παράγοντες και ως μέτρα εξυγιάνσεως της ενλόγω αγοράς, μεταξύ άλλων, και τα μέτρα της προληπτικής (άρθρο 38) και της υποχρεωτικής αποστάξεως (άρθρο 39), τα οποία αποφασίζει η Επιτροπή υπό τις προϋποθέσεις που θέτουν και με τη διαδικασία που ορίζουν τα δύο άρθρα 38 και 39 [20].

19. Με την απόσυρση από την αγορά ορισμένων ποσοτήτων οίνου κατώτερης ποιότητας προς απόσταξη σκοπείται η στήριξη των τιμών. Παράλληλα όμως αυτό το μέτρο αποβλέπει στη διαχείριση ή, ακριβέστερα, στην απορρόφηση των ποσοτήτων που πλεονάζουν καθώς και στην αντιμετώπιση σοβαρής ελλείψεως ισορροπίας της αγοράς. Οι δε παραγωγοί μπορούν να αφαιρέσουν την ποσότητα οίνου που παρέχεται προς προληπτική απόσταξη από την ποσότητα που πρέπει να δοθεί για υποχρεωτική απόσταξη.

20. Στο άρθρο 38, παράγραφοι 1 και 4, του κανονισμού 822/87, σχετικά με τις προϋποθέσεις της προληπτικής απόσταξης, ορίζονται τα ακόλουθα:

«1. Όταν κρίνεται αναγκαίο, λαμβανομένων υπόψη των προβλέψεων της συγκομιδής ή προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα των προϊόντων που διατίθενται στην αγορά, μπορεί να αρχίζει, κάθε αμπελουργική περίοδο, από την 1η Σεπτεμβρίου και μέχρι μιας ημερομηνίας που θα καθοριστεί, η προληπτική απόσταξη των επιτραπέζιων οίνων και των οίνων που είναι κατάλληλοι να δώσουν επιτραπέζιους οίνους.

(...)

4. Το Συμβούλιο με ειδική πλειοψηφία, μετά από πρόταση της Επιτροπής, θεσπίζει τους γενικούς κανόνες που αφορούν την απόσταξη, η οποία αναφέρεται στην παράγραφο 1, και ιδίως:

— τους όρους υπό τους οποίους πραγματοποιείται η απόσταξη,

18 — Βλ. την προαναφερθείσα στην υποσημείωση 17 απόφαση C-86/89, Ιταλία κατά Επιτροπής (σκέψη 19). Πρβλ. επίσης τις αποφάσεις της 23ης Ιανουαρίου 1975, υπόθεση 51/74, Hulst (Συλλογή τόμος 1975, σ. 29, σκέψη 25)· της 23ης Φεβρουαρίου 1988, υπόθεση 216/84, Επιτροπή κατά Γαλλίας (Συλλογή 1988, σ. 793, σκέψη 18)· της 14ης Ιουλίου 1988, υπόθεση 90/86, Zoni (Συλλογή 1988, σ. 4285, σκέψη 26).

19 — Βλ. τις προαναφερθείσες στην υποσημείωση 18 αποφάσεις Επιτροπή κατά Γαλλίας (σκέψη 18) και Zoni (σκέψη 26).

20 — Πρβλ. την τεσσαρακοστή τέταρτη και τεσσαρακοστή πέμπτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 822/87.

— τα κριτήρια για τον καθορισμό του ποσού της ενίσχυσης, έτσι ώστε να επιτρέπεται η διάθεση, των λαμβανόμενων προϊόντων.»

21. Στην παράγραφο 3 του προαναφερθέντος άρθρου 38 ορίζεται ότι η τιμή αγοράς του οίνου που παραδίδεται στην προληπτική απόσταξη ισούται με το 65 % της τιμής προσανατολισμού [21]. Η προληπτική απόσταξη προϋποθέτει την εκούσια προσχώρηση του παραγωγού σε αυτή τη διαδικασία.

22. Η προληπτική απόσταξη ορισμένων ποσοτήτων οίνων για την περίοδο εμπορίας 1993/94 αποφασίσθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2094/93 της Επιτροπής, της 28ης Ιουλίου 1993 [22].

23. Σκοπός του κανονισμού της Επιτροπής ήταν να αντιμετωπισθεί η ανάγκη εξυγιάνσεως και καλής διαχειρίσεως της αγοράς επιτραπέζιων οίνων. Ειδικότερα, προβλέφθηκε στο άρθρο 1, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ότι η ποσότητα που μπορούσε να δοθεί από τους παραγωγούς για απόσταξη περιορίζεται σε 12 εκατόλιτρα ανά εκτάριο (στο εξής: hl/ha). Στη Γαλλία αναλογούσε μια μέγιστη ποσότητα 3 000 000 hl.

24. Στο άρθρο 39, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 822/87 [23], σχετικά με τις προϋποθέσεις της υποχρεωτικής απόσταξης, ορίζονται τα ακόλουθα:

«1. Όταν, για μια αμπελουργική περίοδο, η αγορά των επιτραπέζιων οίνων και των οίνων που είναι κατάλληλοι να δώσουν επιτραπέζιους οίνους παρουσιάζει κατάσταση σοβαρής έλλειψης ισορροπίας, αποφασίζεται η διεξαγωγή υποχρεωτικής απόσταξης επιτραπέζιων οίνων και οίνων που είναι κατάλληλοι να δώσουν επιτραπέζιους οίνους.

Θεωρείται ότι υπάρχει σοβαρή έλλειψη ισορροπίας της αγοράς κατά την έννοια του πρώτου εδαφίου:

α) όταν τα διαθέσιμα αποθέματα στην αρχή της περιόδου υπερβαίνουν κατά περισσότερο από τέσσερις μήνες τις συνήθεις χρήσεις, ή

21 — Στο άρθρο 27, παράγραφοι 2, 3 και 4, του κανονισμού 822/87 ορίζονται τα εξής:
«2. Για κάθε τύπο επιτραπέζιου οίνου που αναφέρεται στην παράγραφο 1, ορίζεται τιμή προσανατολισμού για κάθε περίοδο, πριν από την 1η Αυγούστου.
3. Η τιμή προσανατολισμού καθορίζεται με βάση το μέσο όρο των τιμών που διαπιστώνονται για τον συγκεκριμένο τύπο οίνου κατά τις δύο περιόδους που προηγούνται της ημερομηνίας καθορισμού, καθώς και την εξέλιξη των τιμών της τρέχουσας αμπελουργικής περιόδου.
(...)
4. Η τιμή προσανατολισμού καθορίζεται στο στάδιο της παραγωγής και εκφράζεται, ανάλογα με τον τύπο του οίνου, είτε σε ECU ανά % vol ανά εκατόλιτρο, είτε σε ECU ανά εκατόλιτρο.»

22 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 2094/93 της Επιτροπής, της 28ης Ιουλίου 1993, για την έναρξη της προληπτικής απόσταξης που αναφέρεται στο άρθρο 38 του κανονισμού (ΕΟΚ) 822/87 για την περίοδο εμπορίας 1993/94, ΕΕ 1993, L 190, σ. 23.

23 — Το άρθρο 39, παράγραφος 1, εδάφιο πρώτο, παρατίθεται όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 1, σημείο 3, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1236/89 του Συμβουλίου, της 3ης Μαΐου 1989, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 822/87 για την κοινή οργάνωση της αμπελοοινικής αγοράς, ΕΕ 1989, L 128, σ. 31.

β) όταν η παραγωγή υπερβαίνει κατά περισσότερο από 9 % τις συνήθεις χρήσεις, ή

γ) όταν ο σταθμισμένος μέσος όρος των αντιπροσωπευτικών τιμών όλων των τύπων επιτραπέζιων οίνων, στην αρχή μιας περιόδου και για χρονικό διάστημα που θα καθορισθεί, παραμένει κατώτερος του 82 % της τιμής προσανατολισμού.

2. Η Επιτροπή καθορίζει τις ποσότητες που πρέπει να παραδίδονται στην υποχρεωτική απόσταξη για να εξαλειφθεί η πλεονασματική παραγωγή και έτσι να αποκατασταθεί η ομαλή κατάσταση της αγοράς, ιδίως σε ό,τι αφορά τα επίπεδα των προβλεπόμενων διαθέσιμων ποσοτήτων στο τέλος της περιόδου και τις τιμές.»

25. Η τιμή της υποχρεωτικής απόσταξης την καθιστά αποτρεπτικό μέτρο για τους παραγωγούς. Κυμαίνεται περίπου στο 25 % της τιμής προσανατολισμού, αφού κατά το άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΚ) 343/94 της Επιτροπής [24], με τον οποίο αποφασίσθηκε η προσφυγή στο μέτρο της υποχρεωτικής απόσταξης για την περίοδο εμπορίας 1993/94, η τιμή αγοράς επιτραπέζιων οίνων που θα παραδίδονταν για υποχρεωτική απόσταξη καθοριζόταν σε 0,83 ECU ανά % vol ανά hl.

26. Η σοβαρή ανισορροπία που παρουσίαζε η αγορά επιτραπέζιων οίνων κατά την περίοδο 1993/94 οδήγησε την Επιτροπή, με τον κανονισμό 343/94, στην απόφαση διεξαγωγής υποχρεωτικής αποστάξεως για μια ποσότητα 18 200 000 hl σε όλη την Κοινότητα. Η ποσότητα που αντιστοιχούσε στην Ιταλία ανερχόταν σε 12 000 000 hl, δηλαδή στα δύο τρίτα της προς υποχρεωτική απόσταξη ποσότητας.

27. Επιπλέον, ο κοινοτικός νομοθέτης, καθορίζοντας τους κανόνες που πρέπει να διέπουν την αμπελοοινική αγορά, έκρινε «ότι η πραγματοποίηση ενιαίας αγοράς που να βασίζεται σε σύστημα κοινών τιμών θα απειλείτο με τη χορήγηση ορισμένων ενισχύσεων· ότι, για το λόγο αυτό, οι διατάξεις της συνθήκης που επιτρέπουν την εκτίμηση των ενισχύσεων οι οποίες χορηγούνται από τα κράτη μέλη και την απαγόρευση εκείνων οι οποίες είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, θα έπρεπε να εφαρμόζονται στον αμπελοοινικό τομέα» [25]. Γι' αυτό και το άρθρο 76 του κανονισμού 822/87 κατέστησε εφαρμοστέες στην αμπελοοινική αγορά ορισμένες

24 — Κανονισμός (ΕΚ) 343/94 της Επιτροπής, της 15ης Φεβρουαρίου 1994, για το άνοιγμα υποχρεωτικής αποστάξεως που προβλέπεται στο άρθρο 39 του κανονισμού (ΕΟΚ) 822/87 του Συμβουλίου και για την παρέκκλιση ορισμένων σχετικών λεπτομερειών εφαρμογής για την περίοδο 1993/94, ΕΕ 1994, L 44, σ. 9.

25 — Βλ. την ογδοηκοστή ένατη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 822/87.

διατάξεις της Συνθήκης που αφορούν τον ανταγωνισμό ορίζοντας ότι:

«Με την επιφύλαξη αντίθετων διατάξεων του παρόντος κανονισμού, τα άρθρα 92, 93 και 94 της συνθήκης εφαρμόζονται στην παραγωγή και στην εμπορία των προϊόντων που αναφέρονται στο άρθρο 1».

28. Επομένως, με τη ρητή πρόβλεψη του κανονισμού 822/87 εφαρμόζεται στην αμπελοοινική αγορά και το άρθρο 93 της Συνθήκης, το οποίο αναθέτει στην Επιτροπή τον έλεγχο των υφισταμένων καθεστώτων κρατικών ενισχύσεων ή ενισχύσεων που πρόκειται να τροποποιηθούν ή να θεσπισθούν. Το άρθρο αυτό επιτρέπει στο Συμβούλιο να κρίνει ομόφωνα ότι ενίσχυση που έχει θεσπισθεί ή που πρόκειται να θεσπισθεί από κράτος μέλος είναι συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά.

29. Το Δικαστήριο, σε μια σειρά αποφάσεων, ασχολήθηκε με την έννοια της παραπομπής στά άρθρα 92 έως 94 της Συνθήκης από κανονισμό σχετικό με την κοινή οργάνωση αγοράς γεωργικού προϊόντος. Παραδείγματος χάριν, στην απόφαση Steinike & Weinlig [26] έκρινε σχετικά με το πανομοιότυπου περιεχομένου με το άρθρο 76 του κανονισμού 822/87 άρθρο 12 του κανονισμού (ΕΟΚ) 865/68, του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1968 [27], ότι «το άρθρο 12 έχει ως στόχο, δυνάμει του άρθρου 42 της Συνθήκης, να καταστήσει εφαρμοστέες στα γεωργικά προϊόντα που αποτελούν αντικείμενο του κανονισμού 865/68 τις διατάξεις των άρθρων 92 μέχρι 94, χωρίς όμως να τροποποιεί τη φύση και το περιεχόμενο των διατάξεων αυτών».

30. Στην υπόθεση Pigs and Bacon Commission [28], ο γενικός εισαγγελέας Jean-Pierre Warner στις προτάσεις του, με αφετηρία το γεγονός ότι το άρθρο 21 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2759/75 του Συμβουλίου, της 29ης Οκτωβρίου 1975 [29], προέβλεπε την εφαρμογή των άρθρων 92 έως 94 της Συνθήκης στην κοινή οργάνωση αγοράς του χοιρείου κρέατος, υπό την επιφύλαξη «εφόσον δεν προβλέπεται άλλως στον παρόντα κανονισμό», υπεστήριξε ότι «η επιφύλαξη αυτή έχει σημασία σχετικά με το ζήτημα του "προβαδίσματος" μεταξύ των διατάξεων των άρθρων 92 έως 94 αφενός και των διατάξεων της κοινής οργανώσεως των αγορών αφετέρου».

31. Το Δικαστήριο, στην απόφαση Pigs and Bacon Commission [30], έκρινε πως από τη διάταξη του άρθρου 21 του κανονισμού 2759/75 «προκύπτει ότι ναι μεν τα άρθρα 92 έως 94 της Συνθήκης εφαρμόζονται πλήρως στον τομέα του χοιρείου κρέατος, η εφαρμογή όμως αυτή εξαρτάται από τις διατάξεις, που διέπουν την κοινή οργάνωση αγοράς που ίδρυσε ο κανονισμός. Με άλλα

26 — Απόφαση μνημονευθείσα ήδη στην υποσημείωση 9, σκέψη 13.

27 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 865/68, του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1968, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα των μεταποιημένων οπωροκηπευτικών, ΕΕ ειδ. έκδ. 03/017, σ. 226.

28 — Απόφαση μνημονευθείσα ήδη στην υποσημείωση 8· η υπόθεση αυτή αφορούσε το θέμα αν ορισμένες δραστηριότητες ενός ιρλανδικού οργανισμού δημοσίου δικαίου είναι συμβατές με τη Συνθήκη και προς την κοινή οργάνωση των αγορών στον τομέα του χοιρείου κρέατος.

29 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 2759/75, του Συμβουλίου, της 29ης Οκτωβρίου 1975, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα του χοιρείου κρέατος, ΕΕ ειδ. εκδ. 03/014, σ. 3.

30 — Απόφαση ήδη μνημονευθείσα στην υποσημείωση 8, σκέψη 11.

λόγια, η εκ μέρους του κράτους μέλους προσφυγή στις διατάξεις των άρθρων 92 έως 94 περί των ενισχύσεων δεν μπορεί να έχει προτεραιότητα έναντι των διατάξεων του κανονισμού περί οργανώσεως αυτού του τομέα αγοράς».

32. Επίσης, το Δικαστήριο με την απόφαση της 24ης Απριλίου 1980, Επιτροπή κατά Ιταλίας [31], απεφάνθη σχετικά με του ιδίου περιεχομένου, με το άρθρο 76 του κανονισμού 822/87, άρθρο 41 του κανονισμού 3330/74 ότι: «Ναι μεν το άρθρο 41 του κανονισμού ορίζει ότι τα άρθρα 92 και 93 της Συνθήκης εφαρμόζονται στην παραγωγή και στο εμπόριο των προϊόντων που αναφέρονται στην κοινή οργάνωση των αγορών στον τομέα της ζάχαρης, το πράττει όμως υπό τη ρητή επιφύλαξη των αντιθέτων διατάξεων του ίδιου κανονισμού.» [32]

II — *Τα πραγματικά περιστατικά*

33. Τον Οκτώβριο του 1993, η Γαλλία κοινοποίησε στην Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης, το σχέδιο ενίσχυσης που αποφάσισε να χορηγήσει για την εξυγίανση της αμπελοοινικής αγοράς, αυξάνοντας την ελάχιστη τιμή των επιτραπέζιων οίνων που προορίζονται για προληπτική απόσταξη και εξισώνοντάς την με την τιμή αγοράς εκείνης της περιόδου.

34. Η Γαλλία δικαιολόγησε την απόφαση αυτή προβάλλοντας ότι η τιμή για την προληπτική απόσταξη είναι ενιαία για όλη την Κοινότητα και ότι, λόγω της υποτίμησης των εθνικών νομισμάτων των χωρών τους, τούτο ωφελούσε τους οινοπαραγωγούς της Ιταλίας και της Ισπανίας οι οποίοι θα ελάμβαναν υψηλότερα ποσά σε σχέση με τους Γάλλους οινοπαραγωγούς.

35. Κατά το χρόνο εργασιών της Ειδικής Επιτροπής Γεωργίας, την 4η Φεβρουαρίου 1994, η Ιταλία γνωστοποίησε την πρόθεσή της να χορηγήσει ενίσχυση ίση με τη διαφορά της τιμής ανάμεσα στην προληπτική και την υποχρεωτική απόσταξη, παραλείποντας όμως να κοινοποιήσει τούτο στην Επιτροπή, όπως όφειλε σύμφωνα με το άρθρο 93, παράγραφος 3. Η ενίσχυση αυτή θα καταβαλλόταν για ποσότητα των 3 000 000 hl, που αποτελούσε το αντικείμενο της υποχρεωτικής απόσταξης, ενώ κατά την ίδια αμπελοοινική περίοδο θα έπρεπε να αποσταχθούν στην Ιταλία συνολικά 12 000 000 hl.

36. Η Ιταλία αιτιολόγησε την απόφασή της επικαλούμενη τη δύσκολη κατάσταση στην οποία θα περιέρχονταν οι Ιταλοί οινοπαραγωγοί, ιδίως του Νότου, όπως τόνισε ο εκπρόσωπος της Ιταλικής Δημοκρατίας κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, λόγω του μέτρου της υποχρεωτικής απόσταξης που αφορούσε τα δύο τρίτα της συνολικής

31 — Υπόθεση 72/79 (Συλλογή τόμος 1980/ΙΙ, σ. 51)· η υπόθεση αυτή αφορούσε την απόδοση στους παραγωγούς των εξόδων αποθεματοποίησης ζάχαρης, κατά τις διατάξεις του κανονισμού (ΕΟΚ) 3330/74 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1974, περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα της ζάχαρης, ΕΕ ειδ. έκδ. 03/011, σ. 134.

32 — Σκέψη 13.

παραγωγής και λόγω της χαμηλής τιμής για τις προς απόσταξη ποσότητες οίνου.

37. Τη 10η Νοεμβρίου 1993, η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης, κατά της γαλλικής ενίσχυσης.

38. Κατά τη συνεδρίαση του Συμβουλίου της 21ης και 22ας Φεβρουαρίου 1994, η Γαλλική και η Ιταλική Κυβέρνηση ζήτησαν επισήμως την άδεια να χορηγήσουν τις επίμαχες ενισχύσεις. Την 21η Φεβρουαρίου 1994, το Συμβούλιο, με δύο αποφάσεις του απευθυνόμενες στη Γαλλία και την Ιταλία αντίστοιχα, αποφάσισε ομόφωνα, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης, ότι οι ενισχύσεις αυτές είναι συμβατές με την κοινή αγορά για την αμπελουργική περίοδο 1993/94.

39. Οι αποφάσεις του Συμβουλίου δεν δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, αλλά κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή με επιστολή του γενικού γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, με ημερομηνία 11 Μαρτίου 1994.

40. Συγκεκριμένα, το Συμβούλιο ενέκρινε τη χορήγηση συμπληρωματικής ενισχύσεως στους Γάλλους οινοπαραγωγούς για την περίοδο 1993/94, που ανερχόταν σε μέγιστο ποσό ίσο με τη διαφορά ανάμεσα στα 24 FF/% vol/hl, που αποτελούσε την τιμή στην αγορά την περίοδο εκείνη, και την ελάχιστη κοινοτική τιμή 2,06 ECU/% vol/hl (η διαφορά ανερχόταν περίπου στα 8 FF) για την προληπτική απόσταξη. Επομένως, εξισωνόταν η τιμή της προληπτικής αποστάξεως με εκείνη του οίνου στην αγορά τη συγκεκριμένη αμπελουργική περίοδο.

41. Κατά την απόφαση του Συμβουλίου (άρθρο πρώτο), την ενλόγω βοήθεια θα ελάμβαναν οι Γάλλοι παραγωγοί των οποίων η παραγωγή δεν ξεπερνούσε τα 90 hl/ha και οι οποίοι θα παρέδιδαν για προληπτική απόσταξη τις εξής ποσότητες τουλάχιστον:

— 10 hl/ha για παραγωγή κυμαινόμενη ανάμεσα στα 78 και 82 hl/ha, ή

— 11 hl/ha για παραγωγή κυμαινόμενη ανάμεσα στα 82 και 86 hl/ha, ή

— 12 hl/ha για παραγωγή κυμαινόμενη ανάμεσα στα 86 και 90 hl/ha.

Η ενίσχυση αυτή θα περιοριζόταν στα 9 hl/ha ανά παραγωγό.

42. Το Συμβούλιο ενέκρινε επίσης τη χορήγηση συμπληρωματικής ενισχύσεως στους Ιταλούς οινοπαραγωγούς η οποία, κατά το πρώτο άρθρο της αποφάσεως που εξέδωσε:

— θα αφορούσε μια μέγιστη ποσότητα 3 000 000 hl επιτραπέζιων οίνων και οίνων κατάλληλων να δώσουν επιτραπέζιους οίνους, που θα δίδονταν για υποχρεωτική απόσταξη, παραγόμενους κατά την αμπελουργική περίοδο 1993/94 στην Ιταλία·

— θα ανερχόταν σε ένα μέγιστο ποσό ίσο με τη διαφορά ανάμεσα στην ελάχιστη τιμή αγοράς προς προληπτική απόσταξη (2,06 ECU/% vol/hl) και την τιμή προς υποχρεωτική απόσταξη (0,83 ECU/% vol/hl).

Εξίσωνε δηλαδή την τιμή της υποχρεωτικής με εκείνη της προληπτικής αποστάξεως.

43. Η Επιτροπή τονίζει ότι οι δύο αποφάσεις του Συμβουλίου νοθεύουν τον ανταγωνισμό και εισάγουν ένα επίπεδο στηρίξεως των τιμών υψηλότερο από εκείνο της κοινής οργανώσεως της αμπελοοινικής αγοράς. Καθώς επίσης και ότι αναιρούν τον αποτρεπτικό χαρακτήρα του συστήματος απόσταξης, που είναι αναγκαίο για τον έλεγχο της αγοράς, καθιστούν αδύνατη την άσκηση των διαχειριστικών καθηκόντων της Επιτροπής και υποθηκεύουν την επιτυχία οποιασδήποτε μελλοντικής μεταρρύθμισης του ισχύοντος συστήματος θα απέβλεπε στη λύση των πολλαπλών προβλημάτων της συγκεκριμένης αγοράς. Έτσι, με προσφυγή που κατέθεσε την 25η Απριλίου 1994, ζητεί την ακύρωση των επίμαχων αποφάσεων του Συμβουλίου. Υπέρ των θέσεων του Συμβουλίου παρενέβησαν, με γραπτά υπομνήματα που κατέθεσαν, η Γαλλική και η Ιταλική Δημοκρατία.

III — *Οι προβαλλόμενοι λόγοι ακυρώσεως*

44. Η Επιτροπή τονίζει ότι τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται αύξηση του αριθμού των περιπτώσεων κατά τις οποίες το Συμβούλιο έκανε χρήση της ευχέρειας που του παρέχει το άρθρο 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης, και μάλιστα στον τομέα της γεωργίας, θεωρώντας διάφορες κρατικές ενισχύσεις συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά [33], παρά τις αντιρρήσεις της ως προς τη νομιμότητα της ακολουθούμενης διαδικασίας. Γι' αυτό, με την προσφυγή της κατά των δύο αποφάσεων του Συμβουλίου, της 21ης Φεβρουαρίου 1994, ζητεί την ακύρωσή τους.

33 — Η Επιτροπή αναφέρει (σ. 3 του υπομνήματος απαντήσεώς της) 37 τέτοιες αποφάσεις στον τομέα της γεωργίας, εκ των οποίων 17 στον αμπελοοινικό τομέα. Και προσθέτει ότι ενώ δεν υπήρχε καμία απόφαση αυτού του είδους από το 1960 έως το 1967, υπήρχαν μόνο 14 από το 1967 έως το 1983, ενώ οι υπόλοιπες 23 εξεδόθησαν από το 1984 έως το 1994. Ειδικά στον αμπελοοινικό τομέα, αναφέρει ότι από το 1960 έως το 1984 εκδόθηκαν 2 τέτοιες αποφάσεις (το 1975 και το 1976), ενώ οι υπόλοιπες 15 εκδόθηκαν την τελευταία δεκαετία εκ των οποίων οι 8 από το 1989 έως και το 1994.

45. Οι λόγοι για τους οποίους η Επιτροπή ζητεί την ακύρωση των δύο αποφάσεων αφορούν τόσο στην εξωτερική όσο και στην εσωτερική νομιμότητά τους και θέτουν βασικά δύο προβλήματα. Κατ' αρχάς, απαιτείται να προδιοριστεί η έκταση της, κατά το άρθρο 42 της Συνθήκης και το άρθρο 76 του κανονισμού 822/87, εφαρμογής του άρθρου 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης στην παραγωγή και την εμπορία των προϊόντων στα οποία αφορά η κοινή οργάνωση της αμπελοοινικής αγοράς και οι αντίστοιχες εξουσίες του Συμβουλίου. Στη συνέχεια, πρέπει να απαντηθεί κατά πόσον συνέτρεχαν οι όροι του άρθρου 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, που απαιτεί τη συνδρομή «εξαιρετικών περιστάσεων» για τη λήψη αποφάσεων εγκρίσεως κρατικών ενισχύσεων και αν, συνακολούθως, η αιτιολογία των αποφάσεων είναι ελλιπής ή εσφαλμένη. Δηλαδή, εν συνόψει, η Επιτροπή αμφισβητεί κατά πόσον συνέτρεχαν οι τυπικές και οι ουσιαστικές προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 93, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης.

1) Εσφαλμένη εφαρμογή του άρθρου 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης, στο πλαίσιο της κοινής οργάνωσης της αμπελοοινικής αγοράς

A — *Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως*

46. Η Επιτροπή, κατά πρώτο και κύριο λόγο, προβάλλει (σ. 3 της προσφυγής) ότι έγινε εσφαλμένη εφαρμογή του άρθρου 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης, το οποίο δεν εφαρμόζεται βεβαίως μόνον εντός του κεφαλαίου που αφορά τον ανταγωνισμό αλλά δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα το να θεωρούνται νόμιμες ενισχύσεις αντίθετες προς άλλες, εκτός των άρθρων 92 έως 94, διατάξεις της Συνθήκης. Ισχυρίζεται δε ότι υπάρχει αναρμοδιότητα και κατάχρηση διαδικασίας, στο μέτρο που η επίμαχη διάταξη του άρθρου 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, χρησιμοποιήθηκε ως έρεισμα των εξαιρέσεων από τον μηχανισμό της κοινής οργανώσεως της αμπελοοινικής αγοράς. Με την αναφορά δε στη μη τήρηση της διαδικασίας του άρθρου 43 για την τροποποίηση των κανόνων μιας κοινής οργάνωσης αγοράς, όπως η απαραίτητη πρόταση της Επιτροπής και η διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, προβάλλεται εμμέσως ότι παραβιάσθηκαν και ορισμένοι ουσιώδεις τύποι.

47. Κατ' αρχάς, οφείλουμε να παρατηρήσουμε ότι ο κοινοτικός νομοθέτης δεν πρωτοτύπησε στον κανονισμό 822/87, αφού το τελευταίο μέρος κάθε κανονισμού, που συνιστά κοινή οργάνωση αγοράς συγκεκριμένου προϊόντος, περιέχει σειρά γενικών διατάξεων, στις οποίες περιλαμβάνεται ειδικό άρθρο, ανάλογο με εκείνο του άρθρου 76, με το οποίο τα άρθρα 92, 93 και 94 της Συνθήκης εφαρμόζονται στην παραγωγή και την εμπορία των προϊόντων που

αναφέρονται στο πρώτο άρθρο του κανονισμού, με την επιφύλαξη αντίθετων διατάξεων του κανονισμού [34].

48. Η Επιτροπή όμως, επικαλούμενη το γράμμα του άρθρου 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης, υποστηρίζει ότι το Συμβούλιο μπορεί, κατά την άσκηση των εξαιρετικών αρμοδιοτήτων που του παρέχει αυτή η διάταξη, να παρεκκλίνει από τις διατάξεις μόνο του άρθρου 92 ή των κανονισμών που προβλέπονται στο άρθρο 94 της Συνθήκης και δεν θα μπορούσε να τη χρησιμοποιήσει για να παρεκκλίνει από τη νομοθεσία που διέπει τις κοινές οργανώσεις αγοράς.

49. Επιπλέον, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις παραβιάζουν προδήλως τις διατάξεις που διέπουν την κοινή οργάνωση αγοράς οίνου, δηλαδή αυτές του κανονισμού 822/87 που προβλέπει τη δυνατότητα παρέκκλισης από τις ρυθμίσεις της ενλόγω αγοράς, με τη διαδικασία ενώπιον της επιτροπής διαχειρίσεως, προς αντιμετώπιση συγκυριακών δυσχερειών.

50. Το Δικαστήριο σε μια σειρά υποθέσεων ασχολήθηκε με το θέμα της παραβιάσεως των κανόνων της κοινής οργανώσεως αγοράς ενός γεωργικού προϊόντος από τα κράτη μέλη. Αυτή τη νομολογία επικαλείται η Επιτροπή προς στήριξη των ισχυρισμών της.

51. Πράγματι, το Δικαστήριο, στην απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 1979, Γαλλία κατά Επιτροπής [35], δέχθηκε ότι «τα κράτη μέλη δεν μπορούν, κατά την εφαρμογή της κοινοτικής κανονιστικής ρυθμίσεως, να λαμβάνουν μονομερώς συμπληρωματικά μέτρα που μπορούν να διακυβεύσουν την ίση μεταχείριση των επιχειρηματιών μέσα σ' όλη την Κοινότητα και να νοθεύσουν έτσι τις προϋποθέσεις ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών μελών» [36].

52. Σε διαφορετικό πλαίσιο από αυτό της προαναφερθείσης αποφάσεως και μάλιστα σε αυτό της κοινής οργανώσεως των αγορών στον τομέα του χοιρείου κρέατος, το

34 — Τούτο συνέβη, παραδείγματος χάριν, στην κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα του βοείου κρέατος με το άρθρο 24 του κανονισμού (ΕΟΚ) 805/68 του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1968 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 72), στην κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων με το άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1968 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 82), στην κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα των σπόρων προς σπορά με το άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2358/71 του Συμβουλίου, της 26ης Οκτωβρίου 1971 (ΕΕ ειδ. έκδ. 07/003, σ. 66), στην κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα των οπωροκηπευτικών με το άρθρο 31 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1035/72 του Συμβουλίου, της 18ης Μαΐου 1972 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/007, σ. 250), στην κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα του χοιρείου κρέατος με το άρθρο 21 του κανονισμού 2759/75 (ήδη μνημονεύθηκε στην υποσημείωση 29), στην κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα του κρέατος των πουλερικών με το άρθρο 19 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2777/75 του Συμβουλίου, της 29ης Οκτωβρίου 1975 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/014, σ. 71), στην κοινή οργάνωση αγορών στον τομέα της ζάχαρης με το άρθρο 44 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1785/81 του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1981 (ΕΕ 1981, L 177, σ. 4), στην κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα των μεταποιημένων οπωροκηπευτικών με το άρθρο 19 του κανονισμού (ΕΟΚ) 426/86 του Συμβουλίου, της 24ης Φεβρουαρίου 1986 (ΕΕ 1986, L 49, σ. 1), στην κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα των αιτηρών με το άρθρο 19 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1766/92 του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1992 (ΕΕ 1992, L 181, σ. 21) και στην κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα της μπανάνας με το άρθρο 24 του κανονισμού (ΕΟΚ) 404/93 του Συμβουλίου, της 13ης Φεβρουαρίου 1993 (ΕΕ 1993, L 47, σ. 1).

35 — Συνεκδικασθείσες υποθέσεις 15/76 και 16/76 (Συλλογή τόμος 1979/1, σ. 141)· η περίπτωση αυτή αφορούσε τη διαδικασία εκκαθαρίσεως των λογαριασμών που υποβάλλουν τα κράτη μέλη ως δαπάνες χρηματοδοτούμενες από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων.

36 — Σκέψη 31.

Δικαστήριο δέχθηκε με την απόφαση της 29ης Νοεμβρίου 1978, Pigs Marketing Board [37], ότι «αφότου η Κοινότητα προέβη, δυνάμει του άρθρου 40 της Συνθήκης, σε κανονιστική ρύθμιση της ίδρυσης κοινής οργανώσεως αγοράς σε δεδομένο τομέα, τα κράτη μέλη οφείλουν να απέχουν από τη λήψη κάθε μέτρου που θα μπορούσε να παρεκκλίνει από αυτήν ή να την παραβιάσει» [38].

53. Θεωρώ ότι η προαναφερθείσα νομολογία δεν βοηθά στην επίλυση των προβλημάτων που τίθενται στην υπό κρίση περίπτωση, διότι προφανώς αφορά τις υποχρεώσεις των κρατών μελών, όταν ιδρύεται μια κοινή οργάνωση αγοράς σε συγκεκριμένο τομέα και δεν αναφέρεται στις εξουσίες του Συμβουλίου στον τομέα αυτό, οι οποίες καθορίζονται από άλλες διατάξεις.

54. Η ίδια η Συνθήκη, στο άρθρο 42, παρέχει στο Συμβούλιο την εξουσία εφαρμογής των διατάξεων του κεφαλαίου του σχετικού με τους κανόνες του ανταγωνισμού (άρθρα 85 έως 95) στην παραγωγή και το εμπόριο των γεωργικών προϊόντων. Όπως προανέφερα, ο κανονισμός 822/87, στο άρθρο 76, ρητά ορίζει ότι εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 92, 93, και 94 της Συνθήκης στην κοινή οργάνωση της αμπελοοινικής αγοράς. Θεωρώ λοιπόν ότι η παραπομπή στις διατάξεις των άρθρων 92 έως 94 έχει την έννοια ότι οι διατάξεις αυτές έχουν ενσωματωθεί στην κοινή οργάνωση της αμπελοοινικής αγοράς. Το Συμβούλιο, κάνοντας χρήση της εξουσιοδοτήσεως που του παρέχεται, μπορεί να λάβει μέτρα παρεκκλίνοντα από τις διατάξεις που διέπουν την αγορά αυτή. Επομένως, το άρθρο 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, συνιστά επαρκή βάση για τη λήψη παρόμοιων μέτρων, με τα οποία κρατική ενίσχυση που δίδεται σε οινοπαραγωγούς κάποιων κρατών μελών θεωρείται συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά. Δηλαδή θεωρώ πως, υπό τις περιστάσεις αυτές, δεν ευσταθεί ο ισχυρισμός ότι, για το μέτρο που ελήφθη με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις του Συμβουλίου, έπρεπε να ακολουθηθούν οι διαδικασίες των άρθρων 42 και 43 της Συνθήκης. Ούτε θεωρώ από νομική άποψη ότι, επειδή ο κανονισμός 822/87 βασίστηκε στα άρθρα 42 και 43, που προβλέπουν ως ουσιώδεις τύπους την πρόταση της Επιτροπής και τη διαβούλευση με το Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο στερήθηκε σ' αυτή την περίπτωση της εξουσίας του τρίτου εδαφίου του άρθρου 93, παράγραφος 2, και υποχρεώθηκε να ακολουθήσει διαδικασία που περιλαμβάνει τέτοια πρόταση και διαβούλευση [39].

55. Το Δικαστήριο στην απόφαση Steinike & Weinlig [40] σε ανάλογη παραπομπή στα

37 — Υπόθεση 83/78 (Συλλογή 1978, σ. 739, σκέψη 56). Πρβλ. και τις όμοιες λύσεις που δόθηκαν στην προαναφερθείσα στην υποσημείωση 8 απόφαση Pigs and Bacon Commission (σκέψη 14), που αφορούσε τον τομέα του χοιρινού κρέατος και την απόφαση της 18ης Μαΐου 1977, υπόθεση 111/76, Van den Hazel (Συλλογή τόμος 1977, σ. 271, σκέψη 13), που αφορούσε την κοινή οργάνωση της αγοράς πουλερικών προς σφαγή.

38 — Αυτή ακριβώς την πάγια νομολογία απηχεί και η προαναφερθείσα στην υποσημείωση 17 απόφαση Ιταλία κατά Επιτροπής (σκέψη 19).

39 — Τούτο ακριβώς υπεστήριξε ο γενικός εισαγγελέας Sir Gordon Slynn στις προτάσεις του στην υπόθεση 253/84, GAEC de la Ségaude κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 15ης Ιανουαρίου 1987 (Συλλογή 1987, σ. 123), όπου ετίθετο το ζήτημα κατά πόσον ήταν νόμιμη μια απόφαση του Συμβουλίου, με την οποία θεωρήθηκε ότι ήταν συμβατή με την κοινή αγορά η ενίσχυση που παρείχε η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας με τη μορφή μείωσης του ΦΠΑ μέχρι ποσοστού 5 % της τιμής (χωρίς ΦΠΑ) που πλήρωνε ο αγοραστής του γεωργικού προϊόντος (βλ. ιδίως σ. 146). Το Δικαστήριο, απορρίπτοντας το αίτημα αποζημιώσεως της αιτούσης εταιρίας GAEC, δεν είχε λάβει θέση επί του θέματος.

40 — Απόφαση ήδη μνημονευθείσα στην υποσημείωση 9, σκέψη 13.

άρθρα 92 έως 94 της Συνθήκης τόνισε ότι αυτή «έχει ως στόχο, δυνάμει του άρθρου 42 της Συνθήκης, να καταστήσει εφαρμοστέες στα γεωργικά προϊόντα που αποτελούν αντικείμενο του κανονισμού (...) τις διατάξεις των άρθρων 92 μέχρι 94, χωρίς όμως να τροποποιεί τη φύση και το περιεχόμενο των διατάξεων αυτών». Επομένως, από μια prima facie προσέγγιση της νομολογίας, οδηγούμεθα στη διαπίστωση πως η ενλόγω παραπομπή σημαίνει ότι όλες οι διατάξεις αυτές μπορούν να τύχουν εφαρμογής, επομένως και η διάταξη του άρθρου 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, στο μέτρο που το κρίνει σκόπιμο το Συμβούλιο και αφού βεβαίως τηρήσει τις προϋποθέσεις που προβλέπονται σε αυτό. Αυτό θεωρώ ότι ευρίσκεται εντός της λογικής της παραπομπής από το άρθρο 76 του κανονισμού 822/87 στα άρθρα 92 έως 94 της Συνθήκης.

56. Κατά την Επιτροπή, μια ενίσχυση που αποσκοπεί στη στήριξη του εισοδήματος των παραγωγών, όπως στην υπόθεση GAEC de la Ségaude κατά Συμβουλίου και Επιτροπής [41], φέρει το χαρακτηριστικό ότι είναι εκτός του πλαισίου της κοινής οργάνωσης αγοράς συγκεκριμένου προϊόντος, ως εκ τούτου μπορούσε να έχει ως νόμιμη βάση το άρθρο 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, και δεν θίγει το σύστημα που καθιερώνει η συγκεκριμένη κοινή οργάνωση αγοράς, εν αντιθέσει προς τις προσβαλλόμενες αποφάσεις του Συμβουλίου που ευθέως αντίκεινται στο κανονιστικό πλαίσιο της κοινής οργάνωσης της αμπελοοινικής αγοράς.

57. Θεωρώ πως η παραπομπή από τον κανονισμό 822/87 και στη διάταξη του άρθρου 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, έχει την έννοια ότι επιτρέπει στο Συμβούλιο να παρεκκλίνει από τις διατάξεις του άρθρου 92 που αφορά τις κρατικές ενισχύσεις και από τους προβλεπόμενους από το άρθρο 94 κανονισμούς, αλλά πάντοτε σε σχέση με τις κρατικές ενισχύσεις που έχουν θεσπισθεί ή που πρόκειται να θεσπισθούν και αφορούν την κοινή οργάνωση της αμπελοοινικής αγοράς.

58. Η επίμαχη διάταξη του άρθρου 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, σκοπεί στο να επιτρέψει σε μια συγκεκριμένη περίπτωση ένα ειδικό καθεστώς ή ένα ειδικό μέτρο ενισχύσεως, που αφορά μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο (π.χ. την παραγωγή 1993/94), για ορισμένους λόγους τη νομιμότητα των οποίων εξετάζουμε στη συνέχεια. Άλλως, η απόφαση που λαμβάνει το Συμβούλιο in specie έχει ατομικό και όχι κανονιστικό χαρακτήρα, αφού αναφέρεται σε συγκεκριμένη παραγωγή, αφορά συγκεκριμένη ενίσχυση, την οποία παρέχει ένα κράτος μέλος σε οινοπαραγωγούς, και δεν αποτελεί τροποποίηση του υφισταμένου κανονιστικού πλαισίου της κοινής οργάνωσης της αμπελοοινικής αγοράς. Γι' αυτό και ο κανονισμός 822/87 εξακολουθεί να ισχύει ως προς όλες τις διατάξεις του. Δηλαδή, αντίθετα από τις εξουσίες που τα άρθρα 92, παράγραφος 3, στοιχείο ε', και 94 αναθέτουν στο Συμβούλιο και που αποβλέπουν στη θέσπιση γενικών μέτρων, εδώ πρόκειται για την παροχή εξουσίας να επιτρέψει in concreto, σε συγκεκριμένη περίσταση, ειδικό μέτρο ενίσχυσης.

59. Φρονώ ότι οι ενισχύσεις που θεσπίσθηκαν από τη Γαλλία και την Ιταλία καλύπτονται από την παραπομπή στα άρθρα

41 — Μνημονευθείσα ήδη στην υποσημείωση 39.

92 έως 94 της Συνθήκης. Εξάλλου, μια πρόσθετη νομική βάση θα ήταν αναγκαία, ώστε μια κρατική ενίσχυση να μην προσκρούει στο άρθρο 92 της Συνθήκης, μόνον αν η ενίσχυση που θα επιτρεπόταν από το Συμβούλιο αποτελούσε εξαίρεση σε ειδικές διατάξεις άσχετες με τον ρυθμιζόμενο αγροτικό τομέα, όπως, λόγου χάριν, τις φορολογικές [42].

60. Αν δεχόμασταν την άποψη της Επιτροπής και ερμηνεύαμε συσταλτικά την ενλόγω διάταξη, υπό την έννοια ότι αφορά στον τομέα του ανταγωνισμού και όχι και στον τομέα της γεωργίας, δηλαδή μη αποδεχόμενοι την κατ' αρχήν εφαρμογή του άρθρου 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, για την υιοθέτηση από το Συμβούλιο, όταν εξαιρετικές περιστάσεις το επιβάλλουν, μέτρων στον αμπελοοινικό τομέα, παραβιάζοντας έτσι το πνεύμα των σχετικών διατάξεων 92 έως 94 της Συνθήκης, θα καταλήγαμε σε αυθαίρετες διακρίσεις, αντίθετα από τη ρητή διάταξη του άρθρου 42 της Συνθήκης.

61. Βεβαίως, οι διατάξεις 92 έως 94 έχουν καταστεί εφαρμοστέες στα προϊόντα που ρυθμίζει ο κανονισμός 822/87 και, όπως έχει αποφανθεί το Δικαστήριο [43], «δεν τροποποιείται η φύση και το περιεχόμενό» τους, λόγω αυτής της παραπομπής. Απλά το Συμβούλιο άσκησε το έργο που του αναθέτει η Συνθήκη, το οποίο συνίσταται, κατά το Δικαστήριο [44], όπως θα αναλύσω στη συνέχεια, στην εκτίμηση, εντός του πλαισίου μιας κοινής οργανώσεως αγοράς γεωργικού προϊόντος, «αν οι ειδικές οικονομικές περιστάσεις που κρατούν σε ένα από τα κράτη μέλη δικαιολογούν προσαρμογές του κοινοτικού συστήματος».

62. Ανακεφαλαιώνοντας επομένως, μπορούμε να πούμε ότι, στο θέμα των κρατικών ενισχύσεων, η Συνθήκη καθιερώνει ορισμένες δικλίδες ασφαλείας και παρέχει ρητά, υπό προϋποθέσεις, στο Συμβούλιο τον τελευταίο λόγο.

63. Ακριβέστερα, από τη μελέτη των διατάξεων της Συνθήκης, των σχετικών με τις κρατικές ενισχύσεις, συνάγεται ότι, κατά πρώτον, παρέχεται στο Συμβούλιο η εξουσία να διευρύνει το πλαίσιο ενισχύσεων που μπορούν να κριθούν ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά. Αναλυτικότερα, του αναθέτει να αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία, προτάσει της Επιτροπής (άρθρο 92, παράγραφος 3, στοιχείο ε'), ποιες θα είναι οι άλλες κατηγορίες ενισχύσεων που «δύνανται να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά» [45], δηλαδή μπορεί να καθορίζει με κανονιστική πράξη του τις ενλόγω ενισχύσεις [46].

42 — Τούτο συνάγεται και από τα σημεία 17 και 18 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα F. G. Jacobs στην υπόθεση C-438/92, Rustica Semences, επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 14ης Ιουλίου 1994 (Συλλογή 1994, σ. I-3519).

43 — Προαναφερθείσα στην υποσημείωση 9 απόφαση Steinike & Weinlig (σκέψη 13).

44 — Προαναφερθείσα στην υποσημείωση 31 απόφαση Επιτροπή κατά Ιταλίας (σκέψη 18).

45 — Πρβλ. την απόφαση του Δικαστηρίου της 18ης Μαΐου 1993, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-356/90 και C-180/91, Βέλγιο κατά Επιτροπής (Συλλογή 1993, σ. I-2323, σκέψη 26).

46 — Στην προμνημονευθείσα στην υποσημείωση 45 απόφαση Βέλγιο κατά Επιτροπής (σκέψη 30), που αφορούσε την έκτη οδηγία 87/167/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 26ης Ιανουαρίου 1987, σχετική με τις ενισχύσεις για ναυπηγικές εργασίες (ΕΕ 1987, L 69, σ. 55), το Δικαστήριο απεφάνθη ότι «το Συμβούλιο, σύμφωνα με τη ratio του άρθρου 92, παράγραφος 3, ξεκινώντας από τη διαπίστωση του ασυμβιβάστου των ενισχύσεων στις ναυπηγικές εργασίες, έλαβε υπόψη μια σειρά από απαιτήσεις οικονομικής και κοινωνικής φύσεως που το οδήγησαν να κάνει χρήση της αναγνωριζομένης από τη Συνθήκη δυνατότητας να θεωρήσει παρ' όλα αυτά τις ενισχύσεις αυτές ως συμβιβαστές προς την κοινή αγορά, υπό την προϋπόθεση ότι ικανοποιούν τα κριτήρια παρεκκλίσεως που περιέχονται στην οδηγία».

64. Κατά δεύτερον, το άρθρο 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, δίνει τον τελευταίο λόγο στο Συμβούλιο να αποφασίζει, με ομοφωνία, τη λήψη ενός μέτρου, θεωρώντας ότι μια συγκεκριμένη κρατική ενίσχυση είναι σύμφωνη με την κοινή αγορά. Δηλαδή, το Συμβούλιο καθίσταται το όργανο εκείνο στο οποίο ανατίθεται τελικά να αποφαίνεται, όταν συντρέχουν «εξαιρετικές περιστάσεις», ότι ορισμένες ενισχύσεις συμβιβάζονται με την κοινή αγορά.

65. Κατά τρίτον, σύμφωνα με το άρθρο 94 της Συνθήκης, το Συμβούλιο αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία, μετά από πρόταση της Επιτροπής και διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, μπορεί να εκδίδει κάθε αναγκαίο κανονισμό για την εφαρμογή των άρθρων 92 και 93 της Συνθήκης, κάτι που ως τώρα δεν έχει γίνει.

66. Επομένως, σύμφωνα με την προηγηθείσα ανάλυση, ακολουθώντας τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, το Συμβούλιο δεν εφάρμοσε εσφαλμένα την ενλόγω διάταξη στην κοινή οργάνωση της αμπελοοινικής αγοράς, ούτε τροποποίησε το κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τη συγκεκριμένη αγορά χωρίς να ακολουθήσει τη διαδικασία του άρθρου 43, παράγραφοι 2 και 3, της Συνθήκης, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή. Άρα, ήταν αρμόδιο (rationae materiae) όργανο να προβεί στην έκδοση των δύο αποφάσεων, τηρουμένων των προϋποθέσεων της επίμαχης διατάξεως.

67. Η Επιτροπή προβάλλει επίσης και την παράβαση από το Συμβούλιο ορισμένων ουσιωδών τύπων, όπως είναι αναμφίβολα και η κατ' άρθρο 43, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης προβλεπόμενη πρόταση της Επιτροπής και διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η τήρηση των οποίων είναι απαραίτητη για τη θέσπιση κανόνων σε περίπτωση δημιουργίας μιας κοινής οργανώσεως αγοράς γεωργικού προϊόντος. Ενόψει της προηγηθείσας αναλύσεως, θεωρώ ότι οι δύο προσβαλλόμενες αποφάσεις δεν τροποποιούν διατάξεις του κανονισμού 822/87 για την κοινή οργάνωση της αμπελοοινικής αγοράς και, κατ' ακολουθίαν, δεν χρειαζόταν να τηρηθεί η διαδικασία του άρθρου 43 της Συνθήκης.

2) Κατάχρηση διαδικασίας

68. Η «κατάχρηση διαδικασίας», ως λόγος ακυρώσεως μιας πράξεως κοινοτικού οργάνου, αποτελεί ειδική κατηγορία του ευρύτερου λόγου «κατάχρηση εξουσίας» [47]. Σημαίνει ότι το αρμόδιο όργανο, καταστρατηγώντας τις σχετικές διατάξεις που προσδιόριζαν την ακολουθητέα διαδικασία για τη λήψη συγκεκριμένης αποφάσεως, ακολούθησε άλλη διαδικασία, που προβλέπεται για διαφορετικό σκοπό, και εξέδωσε την πράξη.

69. Κατά την Επιτροπή, το Συμβούλιο αντί να προβεί στην τροποποίηση του κανονισμού 822/87 σεβόμενο τη διαδικασία του

47 — Βλ. ενδεικτικά τις αποφάσεις της 12ης Ιουνίου 1958, υπόθεση 2/57, Compagnie des Hauts Fourneaux de Chasse κατά Ανώτατης Αρχής ΕΚΑΧ (Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 231), και της 21ης Ιουνίου 1988, συνεκδικασθείσες υποθέσεις 32/87, 52/87 και 57/87, ISA κατά Επιτροπής (Συλλογή 1988, σ. 3305, σκέψη 19). Στην προαναφερθείσα στην υποσημείωση 10 απόφαση Matra κατά Επιτροπής (σκέψη 25) το Δικαστήριο ρητά αναφέρει ότι ελέγχει και την κατάχρηση διαδικασίας.

άρθρου 43 της Συνθήκης, εκδίδοντας νέο κανονισμό, προτίμησε να επιτύχει τον ίδιο στόχο, την τροποποίηση της κοινής οργάνωσης της αμπελοοινικής αγοράς, ακολουθώντας τη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, και εκδίδοντας προς τούτο τις δύο προσβαλλόμενες αποφάσεις. Αυτό, κατά την Επιτροπή, συμβαίνει συχνά, ιδίως από τη δεκαετία του 1980 και, όσον αφορά τον τομέα των αποστάξεων του οίνου, από το 1989 και μετά. Έτσι, ουσιαστικά, το Συμβούλιο τροποποίησε τους κανόνες που διέπουν την κοινή οργάνωση της αμπελοοινικής αγοράς, μη σεβόμενο τη διαδικασία του άρθρου 43. Συγχρόνως παραβίασε τις διατάξεις του κανονισμού 822/87 που περιέχει ρυθμίσεις ειδικές για την αντιμετώπιση συγκυριακών δυσχερειών, με τη διαφορά ότι αυτές οι εξαιρέσεις επιτρέπουν τη λήψη μέτρων δομικής σκοπιμότητας, οι οποίες όμως δεν αγγίζουν τους θεμελιώδεις μηχανισμούς διαχείρισης της κοινής οργάνωσης της αμπελοοινικής αγοράς. Δηλαδή, υπάρχει λόγος ακυρώσεως των αποφάσεων που λαμβάνονται κατ' αυτόν τον τρόπο αφού η ενλόγω πρακτική, στον τομέα της κοινής οργανώσεως της αμπελοοινικής αγοράς και ιδιαίτερα στην περίπτωση της Γαλλίας και Ιταλίας, πιστοποιεί την ύπαρξη καταχρήσεως διαδικασίας.

70. Όπως προκύπτει από την ανάλυση που προηγήθηκε σχετικά με την έκταση εφαρμογής του άρθρου 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, θεωρώ ότι με την έκδοση των δύο προσβαλλόμενων αποφάσεων δεν υπάρχει κατάχρηση διαδικασίας και δεν αναιρείται η κατ' αρχήν αρμοδιότητα της Επιτροπής να πρωταγωνιστεί στη διαδικασία θεσπίσεως κανόνων που αφορούν την κοινή οργάνωση μιας αγοράς, κατά το άρθρο 43 της Συνθήκης. Εξάλλου, με την άσκηση αυτής της εξαιρετικής αρμοδιότητας του Συμβουλίου δεν αγνοείται ούτε η ανάγκη υπάρξεως συνοχής με τις άλλες διατάξεις της Συνθήκης, όπως έχει κρίνει και το Δικαστήριο [48].

71. Εν κατακλείδι, φρονώ ότι οι προαναφερθέντες λόγοι ακυρώσεως των προσβαλλόμενων αποφάσεων του Συμβουλίου, τους οποίους προβάλλει η Επιτροπή, δεν μπορούν να γίνουν δεκτοί, δηλαδή δεν συντρέχει εσφαλμένη εφαρμογή του άρθρου 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης. Επομένως, το Συμβούλιο ήταν αρμόδιο όργανο να λάβει τις αποφάσεις αυτές, δεν παρεβίασε τους ουσιώδεις τύπους του άρθρου 43 της Συνθήκης, ούτε συντρέχει κατάχρηση διαδικασίας.

B — *Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως*

72. Με το δεύτερο λόγο ακυρώσεως, τον οποίο επικουρικά προβάλλει, η Επιτροπή διατείνεται, αφενός, ότι δεν υπήρχαν «εξαιρετικές περιστάσεις» που πρέπει, μεταξύ άλλων προϋποθέσεων, να συντρέχουν, κατά το άρθρο 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης, για να θεωρηθεί μια ενίσχυση που χορηγείται ή που θα χορηγηθεί από κράτος μέλος συμβιβάσιμη με την κοινή

48 — Βλ. την προαναφερθείσα στην υποσημείωση 10 απόφαση Matra κατά Επιτροπής (σκέψεις 41 και 42).

αγορά (σ. 6 της προσφυγής και σ. 12 του υπομνήματος απαντήσεως). Δηλαδή, προβάλλει ότι τα γεγονότα που επικαλείται το Συμβούλιο δεν στοιχειοθετούν την έννοια των «εξαιρετικών περιστάσεων», έγινε εσφαλμένος νομικός χαρακτηρισμός και επομένως εσφαλμένη υπαγωγή στον εφαρμοστέο κανόνα δικαίου. Γι' αυτό και ζητεί την ακύρωση των δύο αποφάσεων διότι η αιτιολογία τους δεν είναι νόμιμη (σ. 7 και 8 της προσφυγής). Αφετέρου, ζητεί την ακύρωσή τους διότι το Συμβούλιο κακώς άσκησε τη διακριτική ευχέρεια που του παρέχει το άρθρο 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, προβαίνοντας σε προφανώς εσφαλμένη εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών όταν εξέδωσε τις δύο αποφάσεις (σ. 6 της προσφυγής). Αυτούς δε τους λόγους ακυρώσεως ο εκπρόσωπος της Επιτροπής επανέλαβε και στην επ' ακροατηρίου συζήτηση.

73. Για να τελεσφορήσει ενώπιον του Δικαστηρίου ο δεύτερος λόγος (ακριβέστερα δέσμη λόγων) της Επιτροπής, πρέπει να καταδειχθεί ότι τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε ο χαρακτηρισμός στον οποίον προέβη το Συμβούλιο είναι αντικειμενικά και πέρα από κάθε αμφισβήτηση εσφαλμένα.

74. Έτσι, θα εξετάσω διαδοχικά το εύρος της εξουσίας του Συμβουλίου κατά το άρθρο 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, την έννοια των «εξαιρετικών περιστάσεων» και το αν υπάρχει εσφαλμένος νομικός χαρακτηρισμός ή προφανώς εσφαλμένη εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών στην περίπτωση της Γαλλίας και της Ιταλίας.

1) Το εύρος της εξουσίας του Συμβουλίου κατά το άρθρο 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης

75. Από μια prima facie προσέγγιση του άρθρου 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, συνάγεται ότι το Συμβούλιο διαθέτει ευρεία διακριτική ευχέρεια ως προς τη σκοπιμότητα λήψεως ορισμένων μέτρων («δύναται να αποφασίσει ομοφώνως») και επιπλέον αυτό προσδιορίζει πότε συντρέχουν οι εξαιρετικές περιστάσεις που αποτελούν conditio sine qua non για τη λήψη μιας αποφάσεως ότι κάποια κρατική ενίσχυση, που έχει θεσπισθεί ή που πρόκειται να θεσπισθεί, θεωρείται συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά.

76. Το Δικαστήριο με την πάγια νομολογία του δέχεται [49] ότι ειδικά για τα θέματα κοινής γεωργικής πολιτικής τα «κοινοτικά όργανα διαθέτουν πράγματι ευρεία εξουσία εκτιμήσεως (...) λαμβανομένων υπόψη των ευθυνών που τους αναθέτει η Συνθήκη». Δηλαδή «όταν πρόκειται για κατάσταση που υπαγορεύει την ανάγκη εκτιμήσεως ορισμένης περίπλοκης οικονομικής πραγματικότητας όπως είναι η περίπτωση της κοινής γεωργικής πολιτικής, ο κοινοτικός νομοθέτης διαθέτει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως

49 — Αυτή τη νομολογία απηχεί η απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 1994, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-133/93, C-300/93 και C-362/93, Crispoltoni κ.λπ. (Συλλογή 1994, σ. I-4863, σκέψη 31).

ως προς τη φύση και την έκταση των ληπτέων μέτρων» [50].

77. Επίσης, το Δικαστήριο σε πολλές περιπτώσεις απεφάνθη σχετικά με το θέμα του εύρους των εξουσιών των κοινοτικών οργάνων, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων που καθορίζουν οι διατάξεις της Συνθήκης για τον ανταγωνισμό και τη γεωργική πολιτική, και του ελέγχου που μπορεί να ασκήσει όταν τα ενλόγω όργανα διαθέτουν ευρεία διακριτική ευχέρεια [51]. Έτσι δέχεται ότι, για την κοινή οργάνωση αγοράς προϊόντων, το Συμβούλιο διαθέτει ευρεία διακριτική ευχέρεια και με βάση αυτή την εκτίμηση το Δικαστήριο προσδιορίζει και τα όρια του ελέγχου τον οποίο ασκεί [52]. Στην απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 1980, Roquette Frères κατά Συμβουλίου [53], δέχθηκε ότι «όταν η εφαρμογή από το Συμβούλιο της γεωργικής πολιτικής της Κοινότητας περιλαμβάνει την ανάγκη εκτιμήσεως περίπλοκης οικονομικής καταστάσεως, η διακριτική εξουσία της οποίας απολαύει δεν εφαρμόζεται αποκλειστικά στη φύση και την έκταση των διατάξεων που θα θεσπίσει, αλλά επίσης, κατά ορισμένο μέτρο, και στη διαπίστωση των βασικών στοιχείων υπό την έννοια, ιδίως, ότι επιτρέπεται στο Συμβούλιο να στηριχθεί, ενδεχομένως, σε συνολικές διαπιστώσεις. Ο δικαστής, ελέγχοντας την άσκηση αυτής της αρμοδιότητας, πρέπει να περιορίζεται στην εξέταση της πρόδηλης πλάνης ή της κατα-χρήσεως εξουσίας ή του ζητήματος μήπως η

50 — Βλ. την απόφαση της 17ης Μαΐου 1988, υπόθεση 84/87, Erpelding (Συλλογή 1988, σ. 2647, σκέψη 27). Επίσης, τις αποφάσεις της 9ης Ιουλίου 1985, υπόθεση 179/84, Bozzetti (Συλλογή 1985, σ. 2301, σκέψη 30), της 11ης Ιουλίου 1989, υπόθεση 265/87, Schräder (Συλλογή 1989, σ. 2237, σκέψεις 23 και 24) και της 21ης Φεβρουαρίου 1990, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-267/88 έως C-285/88, Wuidart κ.λπ. (Συλλογή 1990, σ. I-435, σκέψη 14).

51 — Η νομολογία του Δικαστηρίου παρέχει άφθονα παραδείγματα αποφάσεων που αφορούν τις εξουσίες της Επιτροπής στο πλαίσιο των άρθρων 92 και 93, παράγραφοι 2 και 3, της Συνθήκης. Λόγου χάριν, στην προαναφερθείσα στην υποσημείωση 10 απόφαση Matra κατά Επιτροπής (σκέψη 24), το Δικαστήριο απεφάνθη ότι, κατά πάγια νομολογία, «για την εφαρμογή του άρθρου 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης, η Επιτροπή έχει διακριτική εξουσία, η άσκηση της οποίας συνεπάγεται εκτιμήσεις οικονομικής και κοινωνικής φύσεως που πρέπει να γίνονται μέσα σε κοινοτικό πλαίσιο». Και συνέχισε (σκέψη 25) ότι στο πλαίσιο του ενλόγω ελέγχου νομιμότητας, το Δικαστήριο οφείλει επομένως να περιορίζεται στο να εξετάζει μήπως η Επιτροπή υπερέβη τα όρια που ενυπάρχουν στην εξουσία εκτιμήσεως, την οποία διαθέτει, λόγω πλάνης περί τα πράγματα ή προφανώς εσφαλμένης εκτίμησης των πραγματικών περιστατικών ή λόγω καταχρήσεως εξουσίας ή διαδικασίας. Πρβλ. και τις όμοιες λύσεις (σχετικά με το εύρος των εξουσιών της Επιτροπής σύμφωνα με το άρθρο 92, παράγραφος 3) που δόθηκαν στις παλαιότερες αποφάσεις της 24ης Φεβρουαρίου 1987, υπόθεση 310/85, Deufil κατά Επιτροπής (Συλλογή 1987, σ. 901, σκέψη 18)· της 14ης Φεβρουαρίου 1990, υπόθεση C-301/87, Γαλλία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1990, σ. I-307, σκέψη 49)· της 21ης Μαρτίου 1990, υπόθεση C-142/87, Βέλγιο κατά Επιτροπής (Συλλογή 1990, σ. I-959, σκέψη 56)· της 21ης Μαρτίου 1991, υπόθεση C-303/88, Ιταλία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1991, σ. I-1433, σκέψη 34). Πρβλ. επίσης τις αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 1985, υπόθεση 42/84, Remia κατά Επιτροπής (Συλλογή 1985, σ. 2545, σκέψη 34), η οποία αφορούσε τον έλεγχο του καθορισμού του επιτρεπόμενου *χρόνου διάρκειας μιας ρήτρας απαγορεύσεως* του ανταγωνισμού που περιλαμβάνεται σε συμφωνία μεταβιβάσεως επιχειρήσεως, στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 85, παράγραφος 1, της Συνθήκης, της 7ης Μαΐου 1987, υπόθεση 255/84, Nachi Fujikoshi κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1987, σ. 1861, σκέψη 21), που αφορούσε την επιβολή από το Συμβούλιο οριστικού δασμού αντιντάμπινγκ στις εισαγωγές ορισμένων ενσφαίρων τριβέων (ρουλεμάν) καταγωγής Ιαπωνίας και Σιγκαπούρης, και της 22ας Ιανουαρίου 1976, υπόθεση 55/75, Balkan-Import-Export (Συλλογή τόμος 1976, σ. 3, σκέψεις 8 και 9), σχετική με το κύρος των εισπραττομένων νομισματικών εξισωτικών ποσών στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών με τρίτες χώρες· οι εισπράξεις αυτών των ποσών πραγματοποιούνταν σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 974/71 του Συμβουλίου, της 12ης Μαΐου 1971, περί ορισμένων μέτρων συγκυριακής πολιτικής που πρέπει να ληφθούν στο γεωργικό τομέα σαν συνέπεια της προσωρινής διευρύνσεως των περιθωρίων διακυμάνσεως των νομισμάτων ορισμένων κρατών μελών (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/006, σ. 192).

52 — Στη μνημονευθείσα ήδη στην υποσημείωση 39 υπόθεση GAEC de la Ségaude κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, η προσβαλλόμενη απόφαση του Συμβουλίου εκδόθηκε, βάσει του άρθρου 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης, με σκοπό να αντισταθμίσει την απώλεια του εισοδήματος των γερμανών αγροτών που οφειλόταν στη σταδιακή κατάργηση του συστήματος των νομισματικών εξισωτικών ποσών. Η GAEC άσκησε αγωγή ζητώντας την αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη. Το Δικαστήριο, κρίνοντας (σκέψεις 20 και 21) ότι η ενάγουσα δεν προσκόμισε αρκετά στοιχεία προς στήριξη του αιτήματός της, παρέλειψε να λάβει θέση, αλλά ο γενικός εισαγγελέας Sir Gordon Slynn στις προτάσεις του αμφισβήτησε κατά πόσον συνέτρεχαν εξαιρετικές περιστάσεις, κατά το άρθρο 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο. Ανεγνώρισε, βέβαια, ότι η κατάργηση των θετικών νομισματικών εξισωτικών ποσών, που επιτρέπουν σε μια χώρα να έχει συγχρόνως ισχυρό νόμισμα και σχετικά φθηνές εξαγωγές, επέφερε μείωση του εισοδήματος των Γερμανών αγροτών. Και κατέληγε ότι η απόφαση του Συμβουλίου δεν ήταν «παράνομη απλώς διότι βασίζεται στο τρίτο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 93 της Συνθήκης ΕΟΚ, αλλ' ότι εκδόθηκε καθ' υπέρβαση εξουσίας, διότι δεν αποδείχτηκε ότι δικαιολογείται από "εξαιρετικές *περιστάσεις", όπως απαιτεί αυτή η διάταξη*» (Συλλογή 1987, σ. 147).

53 — Υπόθεση 138/79 (Συλλογή τόμος 1980/ΙΙΙ, σ. 313, σκέψη 25), σχετική με τον καθορισμό βασικών ποσοστώσεων παραγωγής ισογλυκόζης. Η απόφαση αυτή ακολούθησε τη λύση που έδωσε το Δικαστήριο στην απόφαση της 12ης Ιουλίου 1979, υπόθεση 166/78, Ιταλία κατά Συμβουλίου (Συλλογή τόμος 1979/ΙΙ, σ. 247, σκέψη 14), η οποία αφορούσε την πριμοδότηση παραγωγής αμύλου από γεώμηλα.

οικεία αρχή υπερέβη προδήλως τα όρια της εξουσίας εκτιμήσεώς της» [54].

78. Έτσι, το Δικαστήριο, μη έχοντας την εξουσία να υποκαταστήσει σε παρόμοιες περιπτώσεις την εκτίμηση του αποφασίζοντος οργάνου με τη δική του εκτίμηση, θα πρέπει να φθάσει σε βαθμό εύλογης βεβαιότητας, ενόψει και των αποδεικτικών στοιχείων που κατέθεσαν τα μέρη και των απαντήσεων που αντιστοίχως δόθηκαν από τον αντίδικο, ότι δεν υπάρχει πλάνη περί τα πραγματικά περιστατικά, η οποία θα επιδρούσε επί του κύρους των δύο αποφάσεων του Συμβουλίου [55], ούτε εσφαλμένη υπαγωγή στην έννοια «εξαιρετικές περιστάσεις» αλλά ούτε προφανώς εσφαλμένη εκτίμηση αυτών των περιστατικών.

79. Επιπλέον, εν προκειμένω, παρατηρούμε ότι η μη ικανοποιητική κατάσταση της αμπελοοινικής αγοράς, που απαιτεί τη λήψη ορισμένων δραστικών μέτρων, και, ειδικότερα, η προσφυγή στο μέτρο της απόσταξης καθιστά ορατή, αν όχι μια οιονεί σύγκρουση, τουλάχιστον μια προσπάθεια αποδεκτού συμβιβασμού ανάμεσα σε δύο ισοδύναμους στόχους της κατά το άρθρο 39 της Συνθήκης κοινής γεωργικής πολιτικής, οι οποίοι κατά την παράγραφο 1 είναι «να εξασφαλίζει (...) ένα δίκαιο βιοτικό επίπεδο στο γεωργικό πληθυσμό» (στοιχείο β') και «να σταθεροποιεί τις αγορές» (στοιχείο γ'). Για την επίλυση αυτής της οιονεί συγκρούσεως, οι λύσεις που ακολουθούν το Συμβούλιο και η Επιτροπή διαφέρουν, όπως προκύπτει και από τα δικόγραφα που κατέθεσαν, το μεν Συμβούλιο με τις αποφάσεις του κλίνοντας υπέρ του πρώτου στόχου, η δε Επιτροπή υπέρ του δευτέρου.

80. Το Δικαστήριο με την απόφαση Crispoltoni [56], προσδιόρισε τον τρόπο επιλύσεως των ενδεχομένων αντιφάσεων μεταξύ των σκοπών της κοινής γεωργικής πολιτικής. Συγκεκριμένα έκρινε: «Κατά την επιδίωξη των σκοπών της κοινής γεωργικής πολιτικής που διατυπώνονται στο άρθρο 39 της Συνθήκης, τα κοινοτικά όργανα πρέπει να διασφαλίζουν τη συνεχή εξομάλυνση που ενδέχεται να απαιτούν ενδεχόμενες αντιφάσεις μεταξύ των σκοπών αυτών θεωρουμένων μεμονωμένως και, ενδεχομένως, να δίνουν σε κάποιον από αυτούς προσωρινά την προτεραιότητα που επιβάλλουν τα πραγματικά περιστατικά ή οι οικονομικές συνθήκες ενόψει των οποίων εκδίδουν τις αποφάσεις τους» [57]. Συνέχισε δε ότι: «Η εξισορρόπηση αυτή δεν πρέπει να επιτρέπει την απομόνωση ενός από τους σκοπούς αυτούς σε σημείο ώστε να καθίσταται αδύνατη η πραγματοποίηση άλλων σκοπών» [58] και ότι «μόνη η επιδίωξη του σκοπού διασφαλίσεως

54 — Στην ήδη μνημονευθείσα στην υποσημείωση 13 απόφαση Iannelli και Volpi (σκέψη 11), έκρινε ότι «δυνάμει των άρθρων 92 και 93 η Επιτροπή έχει ευρεία ευχέρεια εκτιμήσεως, το δε Συμβούλιο ευρεία εξουσία να εγκρίνει κρατικές ενισχύσεις κατά παρέκκλιση από τη γενική απαγόρευση του άρθρου 92, παράγραφος 1».

55 — Βλ. και το σημείο Α, in fine, των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα J. Gand, στην υπόθεση 8/65, Acciaierie e Ferriere Pugliesi κατά Ανώτατης Αρχής ΕΚΑΧ, επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 8ης Φεβρουαρίου 1966 (Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 241).

56 — Απόφαση ήδη μνημονευθείσα στην υποσημείωση 49 (σκέψη 32)· αφορούσε την κοινή οργάνωση αγοράς ακατέργαστου καπνού, χαρακτηριζόμενη επίσης από υπερπαραγωγή, και το καθεστώς των μέγιστων εγγυημένων ποσοτήτων για το σύνολο της κοινοτικής αγοράς στον ενλόγω τομέα.

57 — Πρβλ. για παράδειγμα την απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 1973, υπόθεση 5/73, Balkan-Import-Export (Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 671, σκέψη 24).

58 — Βλ. ιδίως την απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1981, συνεκδικασθείσες υποθέσεις 197/80 έως 200/80, 243/80, 245/80 και 247/80, Ludwigshafener Walzmühle κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (Συλλογή 1981, σ. 3211, σκέψη 41), που ήταν σχετική με την κοινή οργάνωση της αγοράς σιτηρών και την τιμή κατωφλίου του σκληρού σίτου.

δικαίου βιοτικού επιπέδου στους παραγωγούς και μεταποιητές ακατέργαστου καπνού, ιδίως με την αύξηση του ατομικού τους εισοδήματος, περικλείει σοβαρό κίνδυνο να καταστήσει αδύνατη, εντός μιας αγοράς που χαρακτηρίζεται από υπερπαραγωγή, την επίτευξη του προπαρατεθέντος σκοπού ο οποίος συνίσταται στη σταθεροποίηση της επίμαχης αγοράς» [59].

81. Θεωρώ ότι με τις δύο προσβαλλόμενες αποφάσεις το Συμβούλιο επιχειρεί, κατ' αρχάς, να εξισορροπήσει αντίρροπους στόχους του άρθρου 39 της Συνθήκης στο πλαίσιο της αμπελοοινικής αγοράς και, δεδομένου ότι διαθέτει ευρεία διακριτική ευχέρεια, ήταν το αρμόδιο όργανο να εκτιμήσει κατά πόσον οι υπάρχουσες δυσλειτουργίες της ενλόγω αγοράς σε επίπεδο κράτους μέλους δικαιολογούσαν ad hoc τη λήψη κάποιου διορθωτικού μέτρου.

82. Απαιτείται λοιπόν, αφού προσεγγίσουμε την έννοια των «εξαιρετικών περιστάσεων», να εξετάσουμε in casu αν το Συμβούλιο εσφαλμένα εκτίμησε ότι τα πραγματικά περιστατικά στοιχειοθετούν την ύπαρξη «εξαιρετικών περιστάσεων» ή υπερέβη προδήλως τα όρια της διακριτικής του ευχέρειας όταν εξέδωσε τις δύο αποφάσεις της 21ης Φεβρουαρίου 1994.

59 — Σκέψη 34 της προαναφερθείσας στην υποσημείωση 49 αποφάσεως Crispoltoni.

2) Η έννοια των «εξαιρετικών περιστάσεων»

83. Θεωρώ ότι η έκφραση «εξαιρετικές περιστάσεις» του άρθρου 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, ενέχει την ιδέα του έκτακτου και απρόβλεπτου ή, τουλάχιστον, του μη μόνιμου, μη συνεχώς επαναλαμβανόμενου και βεβαίως αποκλίνοντος του κανονικού. Δηλαδή, μια χρονίζουσα μη ικανοποιητική κατάσταση σε κάποιο τομέα οικονομικής δραστηριότητας, και μάλιστα σε κάποιο γεωργικό τομέα, δεν είναι δυνατό να υπαχθεί ipso facto στην έννοια των «εξαιρετικών περιστάσεων», εκτός αν κάποια άλλα έκτακτα, μη μόνιμα γεγονότα, τα οποία συνέβησαν, δικαιολογούν αυτήν την υπαγωγή. Θεωρώ δε ότι το ποια γεγονότα ή καταστάσεις αποτελούν τελικά «εξαιρετικές περιστάσεις» κρίνεται κατά τομέα, λαμβανομένων υπόψη πολλών παραγόντων [60].

84. Η ιδέα του έκτακτου και του εξαιρετικού, η οποία αποτελεί την πεμπτουσία της εκφράσεως «εξαιρετικές περιστάσεις», προκύπτει και από τη νομολογία του

60 — Ένα τέτοιο παράδειγμα, από την πρόσφατη νομολογία, παρέχει η απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 1992, υπόθεση C-105/90, Goldstar κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1992, σ. I-677, σκέψεις 17 και 18), σχετική με την άμυνα κατά των πρακτικών ντάμπινγκ, όπου κρίθηκε ότι απόκλιση από το κριτήριο του 5 %, για την εκτίμηση της αντιπροσωπευτικότητας των πωλήσεων στην εγχώρια αγορά από τα κοινοτικά όργανα, «δεν πρέπει να χωρεί παρά μόνο σε εξαιρετικές περιστάσεις» και «τέτοιου είδους περίσταση θα μπορούσε να συντρέχει οσάκις ο συνολικός όγκος της εγχώριας αγοράς δεν είναι αρκετά μεγάλος ώστε οι τιμές πωλήσεως να διαμορφώνονται ως αποτέλεσμα της λειτουργίας του νόμου της προσφοράς και της ζητήσεως».

Δικαστηρίου στον τομέα του ανταγωνισμού, την παλαιότερη αλλά και τη νεότερη [61].

85. Κατά συνέπεια, θεωρώ ότι «εξαιρετικές περιστάσεις», κατά την έννοια του άρθρου 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, είναι γεγονότα ή καταστάσεις που μπορεί να αφορούν σε ένα τομέα ειδικά ή και την οικονομία γενικότερα, τα οποία όμως, κρινόμενα κατά περίπτωση, με ορθολογική εκτίμηση, στο πλαίσιο συγκεκριμένου κράτους μέλους και συγκεκριμένου γεωργικού τομέα, αποδεικνύουν ότι επήλθε μεταβολή τέτοιας ευρύτητας σε σχέση με καταστάσεις που έως τότε θεωρούνταν κανονικές ή, τουλάχιστον, μη έκτακτες, ώστε να καθίσταται προφανής τόσο η μεταβολή των έως τότε υπαρχουσών και η δημιουργία νέων καταστάσεων όσο και η ανάγκη λήψεως διορθωτικών μέτρων των οποίων την υιοθέτηση δεν προβλέπει το υπάρχον κανονιστικό πλαίσιο που ρυθμίζει το συγκεκριμένο τομέα.

86. Δηλαδή, στον τομέα της κοινής οργάνωσης της αμπελοοινικής αγοράς θα πρέπει η αντιμετώπιση της μεταβολής αυτής των καταστάσεων να μην είναι δυνατή μέσω του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου και να απαιτείται η παρέμβαση του Συμβουλίου ώστε με τη λήψη των κατάλληλων μέτρων να αντιμετωπισθεί αυτή η συγκυριακή δυσλειτουργία, άρα ανισορροπία των μηχανισμών της κοινής οργάνωσης αγοράς, που ιδιαίτερα πλήττει κάποιο κράτος μέλος.

3) Εσφαλμένος νομικός χαρακτηρισμός: ανυπαρξία «εξαιρετικών περιστάσεων»

87. Η κατάσταση στον αμπελοοινικό τομέα — αλλά και σε άλλους τομείς, όπως του γάλακτος και παράγωγων προϊόντων, της ζάχαρης, του ακατέργαστου καπνού κ.λπ. [62] — τις τελευταίες δύο τουλάχιστον δεκαετίες δεν είναι καλή. Ενώ παρατηρείται μια συνεχής αύξηση της μέσης παραγωγής οίνου, όπως προκύπτει από τις στατιστικές της

61 — Παραδείγματος χάριν, στην απόφαση της 8ης Φεβρουαρίου 1968, υπόθεση 28/66, Κάτω Χώρες κατά Επιτροπής ΕΟΚ (Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 675), το Δικαστήριο κρίνοντας το νόμιμο της λήψεως ειδικών εσωτερικών τιμολογιακών μέτρων, λόγω μεταβολών στην υποδομή των μεταφορών, προσδιόρισε την έννοια της εξαιρετικότητας των περιστάσεων που δικαιολογούσαν τη λήψη ανάλογων μέτρων. Αναλυτικότερα, αναφέρθηκε σε «εξαιρετικές δυσκολίες οφειλόμενες σε απρόβλεπτες περιστάσεις» και, στη συνέχεια, τόνισε ότι «ο απρόβλεπτος χαρακτήρας των περιστάσεων που δικαιολογεί τα ειδικά τιμολόγια πρέπει να κρίνεται ενόψει των πραγματικών στοιχείων που χαρακτηρίζουν κάθε συγκεκριμένη περίπτωση και σύμφωνα με ορθολογική εκτίμηση». Τέλος, απεφάνθη ότι απρόβλεπτες περιστάσεις συνιστούν οι μεταβολές στην υποδομή των μεταφορών που συνεπάγονται διαφορετικό προσανατολισμό της οικονομικής καταστάσεως. Στην απόφαση του Δικαστηρίου της 24ης Οκτωβρίου 1973, υπόθεση 10/73, Rewe Zentral (Συλλογή 1972-1973, σ. 741, σκέψη 20), αναφερόμενη στο κύρος διατάξεων που καθόριζαν τα εξισωτικά ποσά μεταξύ των κρατών μελών λόγω διακυμάνσεων των τιμών συναλλάγματος, στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής, τα εν λόγω ποσά χαρακτηρίσθηκαν ως κοινοτικά μέτρα τα οποία, αν και δημιουργούν στεγανοποίηση των αγορών, διορθώνουν διακυμάνσεις ασταθών τιμών συναλλάγματος και βοηθούν έτσι να εξασφαλίζεται η διατήρηση κανονικής ροής της εμπορίας προϊόντων σε περιστάσεις εξαιρετικές και πρόσκαιρες, τις οποίες δημιουργεί η νομισματική κατάσταση.

62 — Παραδείγματος χάριν, με σκοπό τον έλεγχο της αυξήσεως της γαλακτοπαραγωγής, με το άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 του Συμβουλίου (μνημονευθείς ήδη στην υποσημείωση 34) το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΟΚ) 856/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984 (ΕΕ 1984, L 90, σ. 10), καθιερώθηκε συμπληρωματική εισφορά οφειλόμενη επί των ποσοτήτων γάλακτος ή άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων εφόσον υπερβαίνουν ορισμένη ποσότητα αναφοράς. Στον ίδιο τομέα, το Συμβούλιο, με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1079/77, της 17ης Μαΐου 1977 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/018, σ. 79), είχε θεσπίσει την ενλόγω εισφορά συνυπευθυνότητος για τη μείωση των διαρθρωτικών πλεονασμάτων της αγοράς γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων. Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 1785/81 του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1981 (μνημονευθείς ήδη στην υποσημείωση 34), με τον οποίο θεσπίστηκαν οι κανόνες που διέπουν την κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα της ζάχαρης, περιλαμβάνει και ένα σύστημα ποσοστώσεων για τον έλεγχο της παραγωγής ζάχαρης. Επίσης, ο κανονισμός (ΕΟΚ) 2075/92 του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1992 (ΕΕ 1992, L 215, σ. 70), που ίδρυσε νέα κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα του ακατέργαστου καπνού, προβλέπει την εισαγωγή μέγιστων εγγυημένων ποσοτήτων, προκειμένου να ελεγχθεί η αύξηση της κοινοτικής παραγωγής ακατέργαστου καπνού.

Ευρωπαϊκής Κοινότητας [63], σημειώνεται αντίστοιχα μια συνεχής τάση μειώσεως της καταναλώσεως επιτραπέζιων οίνων και αντίστοιχης αύξησης των αποθεμάτων. Από αυτή την κατάσταση προκύπτει η ανάγκη εξυγιάνσεως της αμπελοοινικής αγοράς, αλλά η επιδίωξη ενός τέτοιου στόχου θα έχει αρνητικές συνέπειες στον απασχολούμενο στον ενλόγω τομέα γεωργικό πληθυσμό.

88. Όλοι οι διάδικοι συμφωνούν ότι η κακή κατάσταση («μη κανονική» κατά την Επιτροπή, «εξαιρετική» ή «απόλυτα εξαιρετική» κατά το Συμβούλιο και τις δύο παρεμβαίνουσες) που επικρατεί στον αμπελοοινικό τομέα καθιστά επείγουσα μια συνολική τροποποίηση της κοινοτικής πολιτικής στον τομέα της γεωργίας. Επιπλέον, η κακή κατάσταση και οι δυσοίωνες προβλέψεις στον τομέα της αγοράς οίνου για την περίοδο 1993/94 (υπερπαραγωγή οίνου και πτώση της κατανάλωσης) αναμφίβολα δικαιολογούσε την ανάγκη προσφυγής στο μέτρο της απόσταξης, κατά τη διαδικασία του κανονισμού 822/87. Το σημαντικό όμως είναι να εξετάσουμε αν προκύπτει με σαφήνεια ότι, πέρα των ειδικών περιστάσεων που δικαιολόγησαν την προσφυγή στο μέτρο της απόσταξης, υπάρχουν ειδικοί, εξαιρετικοί λόγοι, οι οποίοι αφορούν ένα κράτος μέλος, δεν μπορούν να αντιμετωπισθούν μέσω των μηχανισμών που καθιερώνει ο κανονισμός 822/87 προς αντιμετώπιση τέτοιων γεγονότων και οι οποίοι συνιστούν εξαιρετικές περιστάσεις και δικαιολογούν την προσφυγή στη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, όπως διατείνονται το Συμβούλιο, η Γαλλική και η Ιταλική Κυβέρνηση. Διότι η διάταξη αυτή λειτουργεί ως διέξοδος του συστήματος και ενεργοποιείται όταν οι πολιτικές δεν έχουν τα αποτελέσματα που θα έπρεπε.

89. Δηλαδή, θεωρώ ότι αποφασιστικής σημασίας είναι εκείνα μόνο τα στοιχεία τα οποία αποδεικνύουν in concreto την ύπαρξη εξαιρετικών περιστάσεων ώστε να συντρέχει μια ουσιώδης προϋπόθεση προσφυγής από το Συμβούλιο στη διαδικασία του άρθρου 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο. Και τούτο είναι σημαντικό να αποσαφηνισθεί διότι ο εκπρόσωπος της Επιτροπής τόνισε στο ακροατήριο ότι προσφεύγοντας στο μέτρο αυτό το Συμβούλιο εννοεί να είναι ελεύθερο από κάθε δέσμευση που θα το εμπόδιζε να ενεργεί, όπως κρίνει σκόπιμο (να ενεργεί, θα έλεγα, ad libitum), επιχείρημα το οποίο όμως αρνήθηκε ο εκπρόσωπος του Συμβουλίου επικαλούμενος τη μη συχνή προσφυγή στην επίμαχη διάταξη και την τήρηση των τιθεμένων προϋποθέσεων, όσες φορές έγινε τούτο.

90. Η Επιτροπή, στο πλαίσιο των δυνατοτήτων που της παρέχει ο κανονισμός 822/87 με μια πλειάδα διατάξεων, επιχειρεί να αντιμετωπίσει τα σοβαρά διαρθρωτικά και χρονίζοντα προβλήματα της αμπελοοινικής αγοράς, που ιδιαιτέρως ενδημούν στην Ιταλία και τη Γαλλία, αφενός μέσω των αποστάξεων (κυρίως προληπτικών και υποχρεωτικών) σημαντικών ποσοτήτων οίνου χαμηλής ποιότητας, που στην περίπτωση

63 — 134 400 000 hl κατά την περίοδο 1966-1970.
147 200 000 hl κατά την περίοδο 1971-1975.
Περισσότερα από 150 000 000 hl την περίοδο 1980-1986.
Περίπου σε 189 500 000 hl ανερχόταν η μέση παραγωγή την περίοδο 1989-1993.
Περίπου σε 192 700 000 hl ανερχόταν η παραγωγή της αμπελοοινικής περιόδου 1992/93.

των δύο παρεμβαινουσών Γαλλίας και Ιταλίας αντιστοιχεί σε σημαντικό ποσοστό των παραγομένων κατά περίοδο ποσοτήτων και αφετέρου μέσω των πριμοδοτήσεων εγκαταλείψεως των αμπελοκαλλιεργειών τη ρύθμιση του καθεστώτος αναφυτεύσεων, τη ρύθμιση των οινολογικών πρακτικών (π.χ. η χρήση σακχαρόζης κ.λπ.). Οι καταστάσεις αυτές σαφώς αποδεικνύουν τα αδιέξοδα και τα χρόνια προβλήματα της υπάρχουσας πολιτικής στον αμπελοοινικό τομέα και την ανάγκη μιας ριζικής μεταρρύθμισης της κοινής οργάνωσης αγοράς οίνου.

91. Όμως, το αν συντρέχουν εξαιρετικές περιστάσεις θα πρέπει ασφαλώς να κριθεί στον τομέα του οίνου. Τούτο δεν σημαίνει ότι το Συμβούλιο εκτιμώντας μια περίπλοκη οικονομική κατάσταση που αφορά τον ενλόγω τομέα δεν μπορεί να λάβει υπόψη του σημαντικά γεγονότα ή καταστάσεις σχετικές με τον τομέα της γεωργίας, αλλά και την οικονομία γενικότερα, τα οποία δεν αφορούν αποκλειστικά τον τομέα της αμπελοοινικής αγοράς, αλλά αναμφίβολα επιδρούν άμεσα στην ενλόγω αγορά και δεν μπορούν να αντιμετωπισθούν στο πλαίσιο των προστατευτικών μηχανισμών που έχει θεσπίσει ο κανονισμός 822/87.

92. Νομίζω ότι από αυτές τις αρχικές διαπιστώσεις μέχρι τη συναγωγή συμπερασμάτων ότι στην προκειμένη περίπτωση συντρέχουν «εξαιρετικές καταστάσεις» που θα δικαιολογούσαν ipso facto τη λήψη των επίμαχων αποφάσεων του Συμβουλίου, που αφορούν μια περίοδο η οποία απλώς εντασσόταν στην ευθεία γραμμή των προηγουμένων όχι ευνοϊκών, ομολογουμένως, για τον αμπελοοινικό τομέα, περιόδων, όπως προκύπτει από την αιτιολογία των αποφάσεων του Συμβουλίου, αποτελεί ένα αμφίβολης πειστικότητας επιχείρημα το οποίο δεν με βρίσκει σύμφωνο.

93. Ομοίως, a fortiori δεν θεωρώ νόμιμη την αιτιολόγηση της έκδοσης των δύο αποφάσεων (έβδομη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως που αφορά την Ιταλία και έβδομη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως που αφορά τη Γαλλία) που βασίζεται στο γεγονός ότι αφορούν σε έναν τομέα, το κανονιστικό πλαίσιο του οποίου πρόκειται να αλλάξει, διότι κάτι τέτοιο δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί «εξαιρετική περίσταση», κατά τους όρους της διάταξης του άρθρου 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο.

94. Κατά τη γνώμη μου, γεγονότα παρόμοια με τα προηγούμενα δεν μπορούν να στοιχειοθετήσουν «εξαιρετικές περιστάσεις», διότι επεκτείνοντας υπερβολικά την έννοια αυτή θα καταλήγαμε στην ανισχυροποίησή της λόγω της υπερβολικής διευρύνσεώς της. Δηλαδή δεν είναι δυνατόν να υπαγάγουμε περιστατικά όπως αυτά που επικαλούνται τα ενδιαφερόμενα μέρη στην έννοια των «εξαιρετικών περιστάσεων», διότι με αυτό τον τρόπο θα αλλοιώναμε το περιεχόμενό της με αποτέλεσμα η αόριστη αυτή νομική έννοια να έχει ονομαστική μόνο αξία, χωρίς ουσιαστικά δεσμευτικό περιεχόμενο και, τελικά, χωρίς ιδιαίτερη πρακτική χρησιμότητα.

95. Έχοντας ορίσει προηγουμένως την έκφραση «εξαιρετικές περιστάσεις» και έχοντας επιμείνει στο ότι ενέχει την ιδέα του έκτακτου και απρόβλεπτου ή, τουλάχιστον, του μη μόνιμου, μη συνεχώς επαναλαμβανόμενου, θεωρώ ότι η χρονίζουσα, μη ικανοποιητική κατάσταση της κοινής οργάνωσης της αμπελοοινικής αγοράς και η επικείμενη αναθεώρησή της δεν στοιχειοθετούν ipso facto «εξαιρετικές περιστάσεις», οι οποίες θα δικαιολογούσαν την έκδοση των προσβαλλόμενων αποφάσεων.

96. Κατά το Συμβούλιο, η έννοια «εξαιρετικές περιστάσεις» καλύπτει όχι μόνο τις ειδικές περιστάσεις που σε δεδομένη χρονική στιγμή μπορούν να υπάρξουν στον τομέα του οίνου, σε σχέση με εκείνες που στο παρελθόν θεωρούνταν κανονικές, αλλά κυρίως αυτές που μπορούν να διαφοροποιήσουν τον τομέα του οίνου σε σχέση με τον τομέα της γεωργίας γενικά και την υπόλοιπη οικονομία. Το επιχείρημα αυτό έτσι όπως είναι διατυπωμένο δεν μπορώ να ισχυριστώ ότι με πείθει.

97. Θεωρώ ότι το αν σε κάποιο κράτος μέλος ένας τομέας παραγωγής βρίσκεται σε κρίση, που δεν μπορεί να αντιμετωπισθεί με τον υπάρχοντα μηχανισμό του κανονιστικού πλαισίου που τον ρυθμίζει, αυτό αποτελεί το βασικό στοιχείο για να δούμε αν υφίστανται οι εξαιρετικές περιστάσεις που απαιτεί το άρθρο 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο. Βεβαίως, για το αν υπάρχει ή όχι κρίση του ενλόγω τομέα σημαντικό είναι να εκτιμηθεί η κατάσταση στην οποία ευρίσκεται, στο πλαίσιο μιας περίπλοκης οικονομικής πραγματικότητας, όπου θα συνεκτιμηθεί η κατάσταση στη γεωργία και γενικότερα στην υπόλοιπη οικονομία, των οποίων οι αλλαγές και τα προβλήματα αντανακλούν στον τομέα του οίνου.

α) Η περίπτωση της Γαλλίας

98. Στην περίπτωση της Γαλλίας, δεδομένου ότι η κοινή οργάνωση αγοράς οίνου προβλέπει ενιαίες κοινοτικές τιμές, η διαφορά τιμών στην αγορά για τους επιτραπέζιους οίνους ανάμεσα στα κράτη μέλη, που οφείλεται σε υποτιμήσεις των εθνικών τους νομισμάτων, η χαμηλή τιμή της προληπτικής απόσταξης που παρατηρείται τις τελευταίες αμπελοοινικές περιόδους και ο αντίκτυπος στην κατάσταση των γάλλων οινοπαραγωγών (τρίτη και τέταρτη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως) είναι καταστάσεις οι οποίες πρέπει να εκτιμηθούν από το Συμβούλιο στο πλαίσιο μιας περίπλοκης οικονομικής κατάστασης, ούτως ώστε να ληφθούν υπόψη τα συμφέροντα των Γάλλων οινοπαραγωγών και η ανάγκη σταθεροποιήσεως της αμπελοοινικής αγοράς.

99. Ασφαλώς, η διαφοροποίηση στις τιμές των επιτραπέζιων οίνων και των τιμών αποστάξεως από χώρα σε χώρα είναι μια κατάσταση που αυτή καθαυτή δεν ενέχει κάτι το εξαιρετικό και δεν μπορεί να υπαχθεί στην έννοια των εξαιρετικών περιστάσεων, όπως το τονίζει η Επιτροπή (σ. 8 της προσφυγής). Όμως, το Συμβούλιο και η Γαλλία τονίζουν ότι δεν επρόκειτο για απλή νομισματική επανευθυγράμμιση αλλά για σοβαρές αλλαγές, που προκλήθηκαν από το Σεπτέμβριο

1992 έως το Σεπτέμβριο 1993, στο ευρωπαϊκό νομισματικό σύστημα, τις οποίες ακολούθησε η σοβαρή υποτίμηση του ιταλικού και του ισπανικού νομίσματος και οι οποίες απέβησαν σε βάρος των Γάλλων αγροτών. Οι αλλαγές αυτές αποτελούν εξαιρετικά γεγονότα που καθιστούσαν αναγκαία τη λήψη κάποιων διορθωτικών μέτρων, τα οποία δεν μπορούσαν να αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά με τους μηχανισμούς παρέμβασης που προβλέπονται στο κανονιστικό πλαίσιο της κοινής οργάνωσης της αμπελοοινικής αγοράς.

100. Όπως υποστηρίζουν το Συμβούλιο και η Γαλλία, η υποτίμηση αυτή οδήγησε σε αύξηση των κοινοτικών τιμών σε εθνικό νόμισμα αντίστοιχα κατά 23 % στην Ιταλία και 26 % στην Ισπανία και, δεδομένης της ενιαίας κοινοτικής τιμής προσανατολισμού, η εξέλιξη αυτή, σε συνδυασμό με την πτώση της τιμής για την προληπτική απόσταξη από 16,50 FF/%/hl για την περίοδο 1992/93 σε 16,40 FF/%/hl για την περίοδο 1993/94, λόγω τροποποιήσεως των διορθωτικών συντελεστών, απέβη εις βάρος των Γάλλων αγροτών, αφού στη Γαλλία η αύξηση τιμών ανήλθε μόνον σε 1,1 %. Και ενώ στη Γαλλία η τιμή για την προληπτική απόσταξη, τον Οκτώβριο του 1993, αντιστοιχούσε στο 69 % της τιμής αγοράς, στην Ιταλία έφθανε το 108 % και στην Ισπανία το 105 % της τιμής αγοράς (βλ. τον πίνακα 3 του παραρτήματος Ι του υπομνήματος της Γαλλικής Κυβέρνησης) [64].

64 — Τόσο η Επιτροπή όσο και το Συμβούλιο και η Γαλλία δεν συμφωνούν ως προς το ύψος των αυξήσεων των αντιπροσωπευτικών τιμών των διαφόρων κατηγοριών οίνου, από την περίοδο 1992/93 στην περίοδο 1993/94, και δίνουν διαφορετικά ποσοστά αυξήσεων, χωρίς μεγάλες αποκλίσεις. Αλλά και η Επιτροπή παραδέχεται (βλ. τους πίνακες στη σ. 6 των παρατηρήσεών της επί των υπομνημάτων παρεμβάσεως) ότι παρατηρήθηκε διαφορά ανάμεσα στις τιμές επιτραπέζιων οίνων στη Γαλλία αφενός και στην Ιταλία και Ισπανία αφετέρου, που οφείλεται ουσιαστικά στην υποτίμηση του ιταλικού και ισπανικού εθνικού νομίσματος, αντίστοιχα.

β) Η περίπτωση της Ιταλίας

101. Στην περίπτωση της Ιταλίας, η απόφαση του Συμβουλίου που επέτρεψε τη χορήγηση της κρατικής ενισχύσεως δικαιολογείται από την παρατηρούμενη πτώση της συνολικής παραγωγής οίνου στη χώρα την περίοδο 1993/1994, από τον κίνδυνο επιβίωσης που θα διέτρεχαν πολλές αμπελοκαλλιέργειες Ιταλών γεωργών αλλά και οι συνεταιριστικές οιναποθήκες, λόγω της αποφάσεως για διεξαγωγή υποχρεωτικής αποστάξεως, σε συνδυασμό με τη χαμηλή τιμή αποστάξεως που θεωρήθηκε ανεπαρκής για την κάλυψη των εξόδων παραγωγής. Κατά το Συμβούλιο, θα υπήρχε κίνδυνος αυτή η κατάσταση να έχει σοβαρό οικονομικό και κοινωνικό αντίκτυπο αφού το μέτρο της υποχρεωτικής απόσταξης θα έπληττε κατ' εξοχήν τους Ιταλούς οινοπαραγωγούς (τρίτη και τέταρτη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως).

102. Η Επιτροπή αμφισβητεί κατά πόσον οι ισχυρισμοί αυτοί μπορούν να αιτιολογήσουν την απόφαση του Συμβουλίου, δεδομένου ότι τίποτε το εξαιρετικό δεν διαφοροποίησε την παραγωγή του 1992/93 από τις προηγούμενες σε επίπεδο ποσοστού της τιμής αγοράς προς τις τιμές προσανατολισμού και υποχρεωτικής απόσταξης στην Ιταλία.

103. Το Συμβούλιο και η Ιταλική Κυβέρνηση, αντίθετα, υποστηρίζουν ότι οι Ιταλοί οινοπαραγωγοί είναι σε δυσμενέστερη θέση σε σχέση με τους οινοπαραγωγούς άλλων

χωρών, διότι και οι ποσότητες που πρέπει να δοθούν προς απόσταξη κατά τη συγκεκριμένη περίοδο είναι πολύ μεγαλύτερες σε σχέση με την προηγούμενη, αλλά και διότι παρατηρείται διαρκής πτώση των μέσων τιμών που δίδονται στους παραγωγούς για (προληπτική και υποχρεωτική) απόσταξη [65].

104. Τόσο στην περίπτωση της Γαλλίας όσο και στην περίπτωση της Ιταλίας θεωρώ ότι οι προβαλλόμενοι ισχυρισμοί προς στήριξη του επιχειρήματος ότι συνέτρεχαν «εξαιρετικές περιστάσεις» αφορούν περιστατικά προς αντιμετώπιση των οποίων το υπάρχον κανονιστικό πλαίσιο της κοινής οργάνωσης της αμπελοοινικής αγοράς δεν έχει προβλέψει ειδικές μορφές ή μέτρα δράσης. Επίσης θεωρώ ότι παρόμοια περιστατικά πρέπει να εκτιμηθούν από το Συμβούλιο στο πλαίσιο μιας περίπλοκης οικονομικής κατάστασης, ούτως ώστε να ληφθούν υπόψη τα συμφέροντα των Γάλλων και των Ιταλών οινοπαραγωγών και η ανάγκη σταθεροποιήσεως της αμπελοοινικής αγοράς. Κατά συνέπεια, φρονώ ότι ο νομικός χαρακτηρισμός των πραγματικών περιστατικών στον οποίο προέβη το Συμβούλιο δεν είναι εσφαλμένος και επομένως η αιτιολογία των προσβαλλόμενων αποφάσεων είναι νόμιμη αφού στοιχειοθετείται η ύπαρξη εξαιρετικών περιστάσεων οι οποίες δικαιολογούν τελικά την έκδοσή τους.

105. Η νομολογία του Δικαστηρίου οδηγεί επίσης στην αποδοχή της απόψεως υπέρ του κύρους των δύο αποφάσεων. Στην απόφαση της 2ας Ιουλίου 1974, Holtz κατά Συμβουλίου και Επιτροπής [66], το Δικαστήριο έκρινε ότι αν κατά την έναρξή της η κοινή οργάνωση των αγορών «παρουσιάσει κενά ικανά να διακυβεύσουν τη σταθερότητα της αγοράς σε ένα τμήμα της Κοινότητας τα υπεύθυνα όργανα, έχοντας συγχρόνως την υποχρέωση να αναζητήσουν τις αιτίες αυτών των δυσχερειών και να προσαρμόσουν το ταχύτερο τους σχετικούς κανονισμούς για να θεραπεύσουν τις ανεπάρκειες που ανέκυψαν, είναι αρμόδια να λάβουν προσωρινά μέτρα περιοριζόμενα στις αγορές των περισσοτέρων θιγομένων κρατών μελών» [67]. Αν και η συγκεκριμένη λύση αφορούσε κοινοτική και όχι κρατική ενίσχυση, εντούτοις θεωρώ ότι είναι δηλωτική της ανάγκης να αναζητούνται από τα κοινοτικά όργανα ad hoc λύσεις σε προβλήματα που πλήττουν ιδιαίτερα ένα συγκεκριμένο κράτος μέλος της Κοινότητας.

106. Στην απόφαση Επιτροπή κατά Ιταλίας [68], κατά τρόπο ακόμη σαφέστερο, κρίθηκε ότι είναι έργο του Συμβουλίου να εκτιμήσει «αν οι ειδικές οικονομικές περιστάσεις που κρατούν σε ένα από τα κράτη μέλη δικαιολογούν προσαρμογές του κοινοτικού συστήματος». Αυτό ακριβώς θεωρώ ότι έγινε και στην προκείμενη περίπτωση από το Συμβούλιο και αυτή η διαπίστωση συνηγορεί υπέρ του κύρους των δύο αποφάσεων.

65 — Συγκεκριμένα, η Ιταλική Κυβέρνηση προβάλλει (παράρτημα 1 του υπομνήματός που κατέθεσε) ότι από 2,24 ECU/% vol/hl που ήταν η μέση τιμή το 1990, έπεσε στα 2,09 ECU/% vol/hl το 1991, στα 1,82 ECU/% vol/hl το 1992, στα 1,73 ECU/% vol/hl το 1993 και στα 1,41 ECU/% vol/hl το 1994.

66 — Υπόθεση 153/73 (Συλλογή τόμος 1974, σ. 347), σχετική με αξίωση αποζημιώσεως για κοινοτική ενίσχυση που χορηγείτο για την παραγωγή φυτικών ελαίων ειδικά στην Ιταλία με σπόρους που παράγονταν σε όλη την Κοινότητα.

67 — Σκέψη 14.

68 — Απόφαση ήδη μνημονευθείσα στην υποσημείωση 31 (σκέψη 18)· η υπόθεση αφορούσε την κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα της ζάχαρης και, ειδικότερα, τα έξοδα αποθεματοποίησής της.

4) Προφανώς εσφαλμένη εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών

107. Σύμφωνα με την προηγηθείσα ανάλυση, επειδή το Συμβούλιο ενήργησε έχοντας ευρεία διακριτική ευχέρεια, εκτιμώντας πολύπλοκες οικονομικές περιστάσεις, δεν ξεπέρασε τα όρια εκτιμήσεως που του αναγνωρίζει το Δικαστήριο.

108. Εν κατακλείδι, θεωρώ ότι, τόσο στην περίπτωση της Γαλλίας όσο και της Ιταλίας, τα γεγονότα τα οποία προβάλλονται από το Συμβούλιο, αποτελούν «εξαιρετικές περιστάσεις», κατά την έννοια του άρθρου 93, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης, δηλαδή ο νομικός χαρακτηρισμός των πραγματικών περιστατικών δεν είναι εσφαλμένος. Επίσης, ότι, στο πλαίσιο εκτιμήσεων πολύπλοκων οικονομικών καταστάσεων, στις οποίες προβαίνει, το Συμβούλιο καλώς άσκησε τη διακριτική του ευχέρεια και δεν υπάρχει προφανώς εσφαλμένη εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών. Επομένως, και ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως τον οποίον προβάλλει η Επιτροπή, δεν μπορεί να γίνει δεκτός.

Γ — *Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως*

— *Πλημμελής αιτιολογία*

109. Με τον τρίτο και τελευταίο λόγο ακυρώσεως η Επιτροπή ζητεί την ακύρωση προβάλλοντας ότι η αιτιολογία των δύο αποφάσεων είναι σύντομη, παρουσιάζει κενά και είναι εσφαλμένη.

110. Κατ' αρχάς, πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι, κατά το άρθρο 190 της Συνθήκης, οι πράξεις των θεσμικών οργάνων της Κοινότητας πρέπει να είναι αιτιολογημένες. Όμως, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου [69], η απαιτούμενη από το άρθρο 190 αιτιολογία «πρέπει να είναι προσαρμοσμένη προς τη φύση της οικείας πράξεως. Από την αιτιολογία πρέπει να προκύπτει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική του οργάνου που εκδίδει την πράξη, προκειμένου να καθίσταται δυνατό στους ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους που υπαγόρευσαν το ληφθέν μέτρο και στο Δικαστήριο να ασκεί τον έλεγχό του. Επιπλέον, από τη νομολογία αυτή προκύπτει ότι δεν μπορεί να απαιτείται να διευκρινίζονται λεπτομερώς με την αιτιολογία τα διάφορα πραγματικά και νομικά στοιχεία που αποτελούν το αντικείμενό της, εφόσον η πράξη αυτή εντάσσεται στο γενικό πλαίσιο του συστήματος του οποίου αποτελεί μέρος» [70].

111. Σχετικά με τον τρίτο λόγο ακυρώσεως, ειδικά ως προς το εσφαλμένο της αιτιολογίας, παρατηρούμε ότι τα επιχειρήματα της

69 — Βλ. π.χ. την απόφαση της 14ης Ιουλίου 1994, υπόθεση C-353/92, Ελλάδα κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1994, σ. I-3411, σκέψη 19). Η ενλόγω υπόθεση αφορούσε τον καθορισμό οριακής ημερομηνίας για τη σπορά και την υποβολή των αιτήσεων για την καταβολή αντισταθμιστικής πληρωμής στο πλαίσιο του συστήματος στηρίξεως των παραγωγών ορισμένων αρωταλών καλλιεργειών. Πρβλ. επίσης την απόφαση της 13ης Οκτωβρίου 1992, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-63/90 και C-67/90, Πορτογαλία και Ισπανία κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1992, σ. I-5073, σκέψη 16), σχετική με το καθεστώς των ποσοστώσεων της αλιείας και την κατανομή μεταξύ των κρατών μελών του όγκου των διαθεσίμων αλιευμάτων, και την απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 1995, υπόθεση C-466/93, Atlanta Fruchthandelsgesellschaft κ.λπ. (Συλλογή 1995, σ. I-3799, σκέψη 16), που αφορούσε το κύρος ορισμένων διατάξεων του κανονισμού 404/93 του Συμβουλίου, για την κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα της μπανάνας, ο οποίος μνημονεύθηκε ήδη στην υποσημείωση 34.

70 — Πρβλ. τα σημεία 44 επ. των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα F. G. Jacobs επί της προαναφερθείσης στην υποσημείωση 69 υποθέσεως C-353/92, Ελλάδα κατά Συμβουλίου, και το σημείο 107 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα N. Fennelly της 28ης Σεπτεμβρίου 1995 στην υπόθεση C-56/93, Βέλγιο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. I-723, I-726.

Επιτροπής αφορούν τους πραγματικούς ισχυρισμούς που επικαλείται το Συμβούλιο αιτιολογώντας τις δύο αποφάσεις, γι' αυτό και εν πολλοίς η ανάλυσή τους συγχέεται με την ανάλυση για τον προηγούμενο λόγο ακυρώσεως.

112. Όσον αφορά το ανεπαρκές της αιτιολογίας, υπενθυμίζω ότι η αιτιολογία είναι ανεπαρκής όταν δεν αναφέρει τα πραγματικά περιστατικά μετά την εκτίμηση των οποίων διαμορφώθηκε η κρίση του εκδόσαντος οργάνου ότι συντρέχουν εξαιρετικές περιστάσεις.

113. Εξάλλου φρονώ ότι από την ανάλυση επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως προκύπτει ότι η αιτιολογία των ενλόγω αποφάσεων του Συμβουλίου δεν είναι εσφαλμένη αφού μπορούμε να θεωρήσουμε ότι υπήρχαν «εξαιρετικές περιστάσεις» στις οποίες βασίστηκε και τις εξέδωσε.

114. Άλλωστε, παρόλον ότι το Συμβούλιο σε παρόμοιες αποφάσεις τις οποίες κατά καιρούς έχει εκδώσει σχετικά με κρατικές ενισχύσεις χορηγούμενες για την εξυγίανση της αμπελοοινικής αγοράς των κρατών μελών χρησιμοποιούσε παραπλήσια αιτιολογία, τούτο δεν δικαιώνει την άποψη της Επιτροπής ότι η αιτιολογία των προσβαλλομένων αποφάσεων παρουσιάζει κενά, δηλαδή είναι ανεπαρκής και σύντομη. Βεβαίως, η υπάρχουσα αιτιολογία δεν περιέχει εξαντλητική απαρίθμηση όλων των στοιχείων του συλλογισμού του Συμβουλίου. Όμως, οι δύο προσβαλλόμενες αποφάσεις, πράξεις εκδιδόμενες κατά διακριτική ευχέρεια, περιέχουν, έστω και περιληπτικά, αναφορές στα πραγματικά περιστατικά τα οποία έλαβε υπόψη του το Συμβούλιο και περιέχουν τους νομικούς συλλογισμούς οι οποίοι εξατομικεύουν τις υπό κρίση περιπτώσεις και δικαιολογούν την έκδοση των δύο αποφάσεων. Ακριβώς δε, επειδή πρόκειται για πράξεις εκδιδόμενες κατά διακριτική ευχέρεια, αρκεί η περιληπτική αιτιολογία, όπως το τόνιζε και ο γενικός εισαγγελέας M. Lagrange [71].

115. Επομένως, οι αιτιολογικές σκέψεις των δύο αποφάσεων στο σύνολό τους αποτελούν αιτιολογία, η οποία, όχι μόνον από τη διατύπωσή της, αλλά και από τη συγκυρία υιοθετήσεώς τους (επίκληση «εξαιρετικών περιστάσεων») και το σύνολο των κανόνων δικαίου που διέπουν τον ενλόγω τομέα, εν προκειμένω την κοινή οργάνωση της αμπελοοινικής αγοράς [72], πρέπει να θεωρηθεί ως επαρκής, κατά την έννοια του άρθρου 190 της Συνθήκης. Γι' αυτό και ο τρίτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

71 — Βλ. τις προτάσεις του στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 36/59 έως 38/59 και 40/59, «Präsident» κ.λπ. κατά Ανώτατης Αρχής ΕΚΑΧ, επί των οποίων εκδόθηκε η απόφαση της 15ης Ιουλίου 1960 (Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 529).

72 — Βλ. ενδεικτικά τις αποφάσεις της 25ης Οκτωβρίου 1984, υπόθεση 185/83, Rijksuniversiteit του Groningen (Συλλογή 1984, σ. 3623, σκέψη 38)· της 26ης Ιουνίου 1986, υπόθεση 203/85, Nicolet Instrument (Συλλογή 1986, σ. 2049, σκέψη 10)· της 8ης Ιουνίου 1989, υπόθεση 167/88, Association générale des producteurs de blé et autres céréales (Συλλογή 1989, σ. 1653, σκέψη 34)· της 6ης Ιουλίου 1993, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-121/91 και C-122/91, CT Control και JCT Benelux κατά Επιτροπής (Συλλογή 1993, σ. I-3873, σκέψη 31).

Πρόταση

116. Κατά συνέπεια, προτείνω στο Δικαστήριο:

«1) Να απορρίψει την προσφυγή της Επιτροπής ως αβάσιμη·

2) να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα του Συμβουλίου·

3) να αποφασίσει ότι οι δύο παρεμβαίνουσες, Γαλλική Δημοκρατία και Ιταλική Δημοκρατία, φέρουν τα δικά τους δικαστικά έξοδα.»